

Giovanni Maciocia

Diagnostika v čínské medicíně

DRUHÉ VYDÁNÍ

Obsáhlý průvodce

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována, uložena v rešeršním systému nebo dále předávána, a to v jakékoliv formě, jakýmkoliv způsobem, elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním a podobně, bez předchozího písemného souhlasu vydavatele. Osoba, která by učinila jakékoliv neoprávněné kroky v souvislosti s touto publikací, může být vystavena trestnímu stíhání a vymáhání náhrady za způsobenou újmu.

Giovanni Maciocia má právo být označen za autora tohoto díla a jeho právo je jím uplatňováno v souladu se zákonem o autorských právech, projektech a patentech z roku 1988.

The right of Giovanni Maciocia to be identified as author of this book has been asserted by him in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

Toto dílo *Diagnostika v čínské medicíně*, **2. vydání** od **Giovanniho Maciocii, CAC (Nan-ťing)**, ISBN 978-0-7020-4414-4, je vydáno základě dohody s Elsevier Limited.

This edition of *Diagnosis in Chinese Medicine*, **2nd edition** by **Giovanni Maciocia, CAC (Nanjing)**, ISBN 978-0-7020-4414-4, is published by arrangement with Elsevier Limited.

Poznámka

Znalosti v oboru lékařství se neustále mění. Je nutno dodržovat standardní bezpečnostní opatření, nicméně s rozšiřováním našich znalostí díky novému výzkumu a klinickým zkušenostem může být nutné nebo vhodné zavádět v léčbě a lékové terapii změny. Čtenářům je doporučeno kontrolovat nejaktuálnější informace o přípravcích poskytované výrobcí všech jednotlivých podávaných léčiv a ověřovat doporučené dávkování, způsob a dobu jejího trvání podávání a kontraindikace. Za určení dávkování a nejlepší léčby každého jednotlivého pacienta odpovídá praktik, opírající se o své zkušenosti a o poznání pacienta. Ani vydavatel, ani autor nepřijímají žádnou odpovědnost za žádné poškození zdraví ani škody způsobené osobám nebo na majetku v důsledku použití této publikace.

Publikování inzerce nezakládá ze strany vydavatele záruku nebo potvrzení kvality nebo hodnoty propagovaných produktů nebo služeb v těchto materiálech popisovaných nebo prohlášení nebo nároků učiněných inzerenty s ohledem na tyto produkty nebo služby.

Fotografie a ilustrace jsou součástí textu autora, v opačném případě je zdroj součástí jejich popisku.

Odborná korektura MUDr. Jiří Mařádek

Odborná konzultace Jan Hájek

Sinologický poradce Zuzana Drahovzalová, Štěpán Vyhlička

This edition copyright © Elsevier Limited, 2019

Překlad © Ing. Martina Brunnerová, 2015, 2022

© Nakladatelství ANAG, 2022

ISBN 978-80-7263-364-6

Obsah

Předmluva 28
Úvodní slovo 30
Poděkování 33
Poznámka k překladu čínských pojmů 34
Jak používat tuto knihu 41
Rejstřík symptomů a příznaků 44

1. DÍL DIAGNOSTIKA POZOROVÁNÍM 51

Úvod 52
Vztah mezi pěti smysly, devíti otvory a vnitřními orgány 53
Vztah mezi různými oblastmi obličeje a vnitřními orgány 53
Vztah mezi pěti tkáněmi a vnitřními orgány 55
Vztah mezi pěti místy transportu čchi a jinovými orgány 56
Projevy pěti jinových orgánů 56
Dvanáct oblastí na pokožce 57

1. ČÁST POZOROVÁNÍ TĚLA, MYSLI A PLETI 59

Úvod 60
Souvztažnost mezi jednotlivou částí a celkem 60
Pozorování konstitučních znaků 61

KAPITOLA 1 POZOROVÁNÍ TVARU POSTAVY, FYZICKÉHO VZEZŘENÍ A CHOVÁNÍ 63

Klasifikace tvaru postavy podle jin a jangu 64
Tvar postavy s hojností jangu 64
Tvar postavy s hojností jin 65
Tvar postavy s nedostatkem jangu 66
Tvar postavy s nedostatkem jin 66
Tvar postavy s rovnováhou jin a jangu 66

Klasifikace tvaru postavy podle pěti prvků 67
Dřevěný typ 67
Ohnivý typ 69
Zemský typ 70
Kovový typ 71
Vodní typ 73
Klinická aplikace typů podle pěti prvků 74

Klasifikace tvaru postavy podle prenatálních a postnatálních vlivů 75

Tvar postavy se silnou prenatální konstitucí 75
Tvar postavy se slabou prenatální konstitucí 76
Tvar postavy se silnou postnatální čchi 77
Tvar postavy se slabou postnatální čchi 78

Klasifikace podle typu tělesné stavby 79

Robustní typ 79
Kompaktní typ 80
Svalový typ 80
Hubený typ 81
Otlý typ 81

Klasifikace tvaru postavy podle snášenlivosti léků a tolerance bolesti 82

Tvar postavy ukazující na vysokou snášenlivost léků a toleranci
bolesti 82
Tvar postavy ukazující na nízkou snášenlivost léků a toleranci
bolesti 82

KAPITOLA 2 POZOROVÁNÍ MYSLI, DUCHA A EMOCÍ 84

Tři aspekty ducha 85
Ztělesnění ducha 85
Vitalita ducha 85
Záře ducha 86

Tři stavy ducha 86

Silný duch 86
Slabý duch 87
Falešný duch 87

Duch a konstituce 88

Silný duch a silná konstituce 88
Slabý duch a slabá konstituce 88
Slabý duch a silná konstituce 88
Silný duch a slabá konstituce 89

Duch a emoce 89

Oči 89
Pleť 89
Jazyk 90

KAPITOLA 3 POZOROVÁNÍ BARVY PLETI 91**Úvod 91**

Hostitelské barvy 92

Hostující barvy 93

Klinický význam barvy a lesku pleti 93

Pozorování různých aspektů barvy pleti 93

Povrchová nebo hluboká barva 94

Zřetelná nebo skrytá barva 95

Rozptýlená nebo koncentrovaná barva 95

Řídká nebo hustá barva 96

Barva s leskem nebo bez lesku 96

Souhlasná nebo protichůdná barva 97

Prognóza podle barvy pleti 100

Změny barvy pleti v průběhu nemoci 102

Barvy pleti a emoce 102

Barvy pleti 103

Normální barva pleti 103

Bílá barva pleti 104

Žlutá barva pleti 106

Červená barva pleti 108

Namodralá/nazelenalá barva pleti 110

Tmavá barva pleti 112

Nachová barva pleti 113

KAPITOLA 4 POZOROVÁNÍ POHYBŮ TĚLA 114**Hlava 114**

Třes hlavy 114

Ztuhlost krku 114

Obličej 115

Zešikmení očí a úst 115

Obrna obličeje (Bellova paréza) 115

Tik v obličeji 116

Končetiny a tělo 117

Ochrnutí 117

Třes nebo spasticita končetin 118

Záškuby svalů 118

Opistotonus 119

Kontrakturny končetin 119

Hemiplegie 120

Třes rukou 120

Třes nohou 120

Kontrakturny prstů 120

**2. ČÁST
POZOROVÁNÍ ČÁSTÍ TĚLA 123****KAPITOLA 5 POZOROVÁNÍ HLAVY, OBLIČEJE
A VLASŮ 125****Hlava 125**

Suchá pokožka hlavy 126

Zarudnutí a bolest pokožky hlavy 126

Třes hlavy 126

Otok celé hlavy 126

Nežity na pokožce hlavy 126

Vřídky na pokožce hlavy 126

Vřídky v oblasti bradavkového výběžku kosti spánkové 126

Oděrky na pokožce hlavy 126

Hlava naklánějící se k jedné straně 126

Hlava zaklánějící se dozadu 126

Pozdní uzavření fontanel 126

Obličej 127

Akné 127

Vyrážka s pupínky/skvrcami 127

Otok obličeje 128

Otok a zarudnutí obličeje 128

Otok, zarudnutí a bolest tváří 128

Vřídky pod jařmovým obloukem 128

Vrásky v obličeji 128

Zešikmení očí a úst 128

Vlasy 128

Vypadávání vlasů 128

Alopecie 129

Suché a lámavé vlasy 129

Masné vlasy 129

Předčasné šedivění vlasů 129

Lupy 130

KAPITOLA 6 POZOROVÁNÍ OČÍ 131**Vztah mezi vnitřními orgány a očima 133**

Oči a játra 133

Oči a ledviny 133

Oči a srdce 133

Oči a žaludek a slezina 133

Oči a žlučník 134

Oči a močový měchýř 134

Oči a tenké střevo 134

Pět koleček 134

Osm obvodů 135

Oční systém 135

Aspekty pozorování očí 136

Lesk očí 136

Ovládání očí 137

Normální oči 137

Pozorování patologických příznaků očí 137

Barva 137

Další znaky 138

KAPITOLA 7 POZOROVÁNÍ NOSU 143**Bledý nos 144****Žlutý nos 145****Červený nos 145****Namodralý/nazelenalý nos 145****Rudě nachový nos 145**

Tmavý nos 145

Oteklý nos 146

Chvějící se nosní křídla (zevnějšek chřípí) 146

Polypy 146

Suché nosní dírky 146

Krvácení z nosu 146

Vřídky na nose 146

Pupínky na nose 146

KAPITOLA 8 POZOROVÁNÍ RTŮ, ÚST, PATRA, ZUBŮ, DÁSNÍ A PHILTRA 147

Rty 148

Bledé rty 149

Červené rty 149

Nafialovělé rty 149

Namodralé/nazelenalé rty 149

Žluté rty 149

Suché nebo popraskané rty 149

Oloupané rty 150

Oteklé rty 150

Chvějící se rty 150

Vpáčené rty 150

Povolené rty 150

Abnormální barva rtů v těhotenství 150

Ústa 150

Opary 150

Popraskané koutky úst 150

Afty 150

Otevřená ústa 151

Zešikmení úst 151

Slintání z koutků úst 151

Patro 151

Bledé patro 152

Matně bledé patro 152

Žluté patro 152

Červené patro 152

Nafialovělé patro 152

Zuby 152

Zubní kazy 153

Uvolněné zuby 153

Plak 153

Suché a bílé zuby 153

Suché a matné zuby 153

Žluté a suché zuby 153

Šedivé zuby 153

Vlhké horní zuby a suché dolní zuby 153

Dásně 153

Zanícené dásně 153

Krvácející dásně 153

Ustupující dásně 154

Hnisající dásně 154

Bledé dásně 154

Zarudlé dásně 154

Nafialovělé dásně 154

Philtrum 154

Ploché philtrum 155

Strnule vyhlížející philtrum 155

Bledé philtrum 155

Zarudlé philtrum 155

Namodralé/nazelenalé (qinphiltrum) 155

Tmavé philtrum 155

KAPITOLA 9 POZOROVÁNÍ UŠÍ 156

Velké uši 157

Malé uši 157

Oteklé uši 157

Svraštělé uši 158

Suchý a svraštělý vnější závit 158

Boláky na uchu 158

Bradavice na uchu 158

Žlutý vnější závit 158

Bledý vnější závit 158

Namodralý/nazelenalý (qing) vnější závit 158

Tmavý vnější závit 158

Zarudlý vnější závit 158

Zarudlá zadní strana ucha 159

Rozšířené krevní cévy na uchu 159

Nadměrná tvorba ušního mazu 159

Otok a zarudnutí prohlubně na boltci 159

Výtok z uší 159

KAPITOLA 10 POZOROVÁNÍ HRDLA A KRKU 160

Hrdlo 161

Zarudnutí hrdla 161

Struma 161

Pulzování karotické tepny 161

Pozorování hrtanu 161

Oteklé krční mandle 162

Zarudlé a oteklé krční mandle 163

Zarudlé a oteklé krční mandle se sekrecí 163

Zašedlé krční mandle 163

Krk 164

Dlouhý krk 164

Krátký krk 164

Ztuhlost krku 164

Měkký krk 164
 Nachýlený krk 164
 Široký krk 165
 Tenký krk 165
 Oteklé krční uzliny 165

KAPITOLA 11 POZOROVÁNÍ ZAD 167

Páteř ohnutá dopředu 167

Atrofie svalů podél páteře 168

Pupínky na zádech 168

Skolióza 169

Nadměrná lordóza 169

Nadměrná kyfóza 169

Narovnání zakřivení bederní páteře 169

Vychýlení páteře 170

Ztuhlost spodní části zad 170

Puchýřky ve spodní části zad 170

Suchost a zarudnutí pokožky spodní části zad 170

Žluté zbarvení spodní části zad 170

Skvrny na pokožce ve spodní části zad 170

Nežity v bodě BL23 *shenshu* 171

Pupínky nebo neštovičky na hýždích 171

KAPITOLA 12 POZOROVÁNÍ PRSŮ U ŽEN 172

Napětí prsů 172

Oteklé prsy 172

Malé prsy 173

Bulky v prsech 173

Zarudnutí a otok prsů 174

Mléčný výtok z bradavek 175

Lepkavý žlutý výtok z bradavek 175

Krvavý výtok z bradavek 175

Vpáčené bradavky 175

Popraskané bradavky 175

Kůže připomínající pomerančovou kůru 176

KAPITOLA 13 POZOROVÁNÍ SRDEČNÍCH ÚDERŮ 177

Pulzování *xuli* 177

Srdeční úder posunutý směrem dolů 177

Srdeční úder posunutý směrem nahoru 178

Srdeční úder posunutý směrem doleva 178

Srdeční úder posunutý směrem doprava 178

Srdeční úder pod mečovitým výběžkem kosti hrudní 178

KAPITOLA 14 POZOROVÁNÍ RUKOU 179

Bledé ruce 179

Zarudlý hřbet rukou 180

Červené dlaně 180

Žilky na palcovém valu 180

Atrofie palcového valu 180

Atrofie svalů na hřbetech rukou 180

Třes rukou 180

Kontrakturní prsty 180

Lžičkovité prsty 181

Tenké, zašpičatělé prsty 181

Oteklé prsty 181

Popraskané prsty 181

Plíseň (dermatofytóza) 182

Ztlustělé prsty připomínající zámotky 182

Svráštělé a vráscité prsty 182

Deformované klouby prstů 182

Suché, popraskané, loupající se dlaně 182

Zpocené dlaně 183

Čáry v dlaních 183

Popis čar 183

Popis abnormálních znamení na čarách 183

Nemoci, jež se projevují na čarách 183

KAPITOLA 15 POZOROVÁNÍ NEHTŮ 188

Rýhované nehty 188

Brázdy v nehtech 189

Tenké a křehké nehty 189

Ztlustění nehtů 189

Hrubé a tlusté nehty 189

Suché a křehké nehty 189

Suché a ztlustělé nehty 190

Popraskané nehty 190

Pokroucené nehty 190

Odlučující se nehty 190

Nehty s bílými skvrnami 190**Bledě bílé nehty** 190**Matně bílé nehty** 190**Červené nehty** 190**Žluté nehty** 190**Namodralé/nazelenalé nehty** 190**Tmavé nehty** 190**Nafialovělé nehty** 191**Stočené nehty** 191**Olupující se nehty** 191**Lunuly** 191**Souvztažnost nehtů a orgánových systémů** 191

Palec 191

Ukazovák 191

Prostředník 192

Prsteník 192

Malík 193

KAPITOLA 16 POZOROVÁNÍ HRUDNÍKU A BŘICHA 194**Hrudník** 194

Vystouplý hrudník 194

Propadlý hrudník 194

Vystouplá kost hrudní 194

Propadlý hrudník na jedné straně 195

Vystouplý hrudník na jedné straně 195

Gynekomastie 196

Břicho 196

Nafouknutí břicha 197

Hubené břicho 197

Velké břicho 197

Povislý podbřišek 197

Bulky v nadbříšku 197

Útvary v břiše 198

Otok břicha 198

Vystouplý pupek 198

Zapadlý pupek 198

Rozšířené břišní žíly 198

Čáry na břiše 198

Skrvny na břiše 199

Malé bulky v podžebří 199

KAPITOLA 17 POZOROVÁNÍ GENITÁLIÍ 200**Pubické ochlupení** 200

Ztráta pubického ochlupení 200

Nadměrné pubické ochlupení 201

Šourek 201

Svrastělý šourek 201

Volný šourek 201

Šourek povolený na jedné straně 201

Oteklý šourek 201

Oteklý a mokvající šourek 201

Bledý šourek 201

Zarudlý šourek 201

Nachový šourek 202

Tmavý šourek 202

Penis 202

Zarudnutí a otok žaludu penisu 202

Vředy na penisu 202

Peyronieova nemoc 202

Priapismus 202

Měkký a ochablý penis 202

Dlouhý penis u dětí 202

Vulva (lůno) a vagína 202

Boláky na vulvě 202

Leukoplakie 203

Otok vulvy 203

Pokles pochvy 203

KAPITOLA 18 POZOROVÁNÍ ČTYŘ KONČETIN 204**Atrofie čtyř končetin** 204**Ochablost čtyř končetin** 205**Ztuhlost čtyř končetin** 205**Ochrnutí čtyř končetin** 205**Kontrakturny čtyř končetin** 206**Křeče čtyř končetin** 206**Třes nebo spasticita čtyř končetin** 206**Otok kloubů čtyř končetin** 207**Otok čtyř končetin** 207**KAPITOLA 19 POZOROVÁNÍ NOHOU** 209**Nohy** 209

Otok nohou 209

Atrofie nohou 210

Ochrnutí nohou 210

Křivé nohy 210

Chůze 210

Překotná chůze 210

Nestabilní chůze 210

Potácivá chůze 211

Čapí chůze 211

Šouravá chůze 211

KAPITOLA 20 POZOROVÁNÍ VÝMĚŠKŮ 212**Vykašláváné hleny** 212**Výtok z nosu** 213**Pot** 213**Očistky** 213

Moč 214**Stolice 214**

Konzistence 214

Tvar 214

Barva 215

Poševní výtok 215

Barva 215

Konzistence 215

Menstruační krev 215

Barva 215

Konzistence 216

KAPITOLA 21 POZOROVÁNÍ KŮŽE 217**Úvod 217**

Vrstvy kůže 217

Kůže a plíce 219

Kůže a žaludek a slezina 219

Kůže a ledviny 220

Kůže a játra 221

Kůže a srdce 221

Kůže a spojnice drah 221

Príznaky na kůži 222

Barva kůže 222

Povrch kůže 223

Kůže předloktí (na vnitřní straně) 224

Prostor mezi kůží a svaly (*coulí*) 224

Tělesné ochlupení 224

Skrvny 224

Pupínky 226

Puchýřky 227

Neštovičky 227

Suchá pokožka 227

Mastná pokožka 228

Otok kůže 228

Šupinatění 228

Kožní oděrky 229

Vyrážky 229

Praskliny 229

Kožní vředy 229

Dermografismus 230

Kožní choroby 231

Ekzém 231

Akné 234

Lupénka 236

Kopřivka 238

Něvy 240

Maligní melanom 240

Mykóza 241

Kvasinková infekce 243

Opar (herpes simplex) 244

Pásový opar (herpes zoster) 245

Bradavice 246

Růžovka 247

KAPITOLA 22 POZOROVÁNÍ U DĚTÍ 249**Pleť 249**

Červená pleť 249

Žlutá pleť 249

Bledá pleť 249

Namodralá/nazelenalá pleť 249

Otvory 250

Oči 250

Uši 250

Nos 250

Ústa 250

Močová trubice a řitní otvor 251

Tělesné pohyby 251**Páteční svaly 251****Žilky na ukazováku 251**

Hloubka barvy 252

Intenzita barvy 252

Skutečná barva 252

Pohyb žilek 252

Koncentrace barvy 252

Délka žilek 252

Tloušťka 252

Rýhy na ukazováku 253**Kořen nosu 255****3. ČÁST****DIAGNOSTIKA PODLE JAZYKA 259****Úvod 260****KAPITOLA 23 DIAGNOSTIKA PODLE JAZYKA 261****Obecné principy 261****Podmínky pro vyšetření jazyka 261**

Osvětlení 261

Techniky pozorování jazyka 261

Vnější faktory ovlivňující barvu jazyka 262

Oblasti jazyka 262**Klinický význam jazyka 264**

Barva těla jazyka 264

Tvar těla jazyka 264

Povlak jazyka 264

Duch jazyka 265

KAPITOLA 24 BARVA TĚLA JAZYKA 266**Duch jazyka 266****Barva těla jazyka 266**

Bledá 266

Červená 267

Fialová 269

Žilky pod jazykem 272

KAPITOLA 25 TVAR TĚLA JAZYKA 273

Tenký 273

Oteklý 273

Částečně oteklý 274

Ztuhlý 274

Ochablý 274

Dlouhý 275

Krátký 275

Rozpraskaný 275

Vychýlený 277

Pohybující se 277

Třesoucí se 277

S otisky zubů 277

KAPITOLA 26 POVLAK JAZYKA 279

Fyziologie povlaku jazyka 279

Klinický význam povlaku jazyka 279

Přítomnost nebo nepřítomnost povlaku 280

Povlak s kořenem nebo bez kořene 280

Tloušťka povlaku 281

Rozložení povlaku 281

Vlhkost povlaku 282

Struktura povlaku 282

Lepkavý povlak 282

Kluzký povlak 282

Plísňovitý povlak 282

Povlak jazyka u nemocí z vnějšího napadení 283

KAPITOLA 27 OBRAZY JAZYKA PŘI RŮZNÝCH SYNDROMECH 284

Nedostatek čchi 284

Nedostatek jangu 284

Nedostatek krve 284

Nedostatek jin 285

Hlen a vlhkost 286

Horkost 287

Chlad 287

Stagnace čchi a stáza krve 287

Vnitřní vítr 288

Vnější napadení větrem 288

2. DÍL

DIAGNOSTIKA DOTAZOVÁNÍM 289

KAPITOLA 28 ÚVOD 291

Podstata diagnostiky dotazováním 291

Povaha „symptomů“ v čínské medicíně 293

Umění dotazování: kladení správných otázek 294

Terminologické problémy při dotazování 295

Pacientovy slovní výrazy 296

Úskalí, kterým je třeba se při dotazování vyhnout 297

Postup dotazování 298

Časové rozmezí symptomů 299

Skloubení dotazování s pozorováním 299

Určení syndromů a dotazování 299

Diagnostika podle jazyka a pulzu: skloubení s dotazováním 300

Deset tradičních otázek 306

Omezenost deseti tradičních otázek 306

Otázky na emocionální stav 307

Otázky na sexuální život 307

Otázky na hladinu energie 307

Šestnáct otázek 307

KAPITOLA 29 BOLEST 309

Místo bolesti 310

Povaha bolesti 310

Časový aspekt bolesti 310

Faktory ovlivňující bolest 310

Oblast bolesti 310

Povaha bolesti 311

Bolestivost 311

Bolest s pocitem těžkosti 311

Rozpínavá bolest 311

Bolest s pocitem plnosti 312

Bolest s pocitem prázdnosti 312

Bolest s pocitem chladu 312

Pálivá bolest 312

Kolikovitá bolest 312

Křečovitá bolest 312

Bolest s tísnivým pocitem 312

Bolest s pocitem nacpanosti 312

Tlaková bolest 312
 Tahavá bolest 312
 Řezavá bolest 313
 Pulzující bolest 313
 Vrtavá bolest 313
 Číhová bolest 313

Časový aspekt bolesti 314

Faktory ovlivňující bolest 314

Tlak 315
 Teplota 315
 Jídlo a pití 315
 Vyprázdnění střev 315
 Pohyb a klid 315

Bolest orgánu oproti bolesti dráhy 315

KAPITOLA 30 JÍDLO A CHUŤ 317

Úvod 317

Hlavní syndromy při symptomech trávení 318

Nedostatek čchi 318
 Stagnace čchi 318
 Protichůdný tok čchi 318
 Stáza krve 318
 Vlhkost 318
 Hlen 318
 Akumulace potravy 318

Jídlo 319

Chuť k jídlu 320

Nadměrný hlad 320
 Odpor k jídlu 320
 Hlad při současně nechuti jíst 320

Chuť 321

Nevolnost a zvracení 321

Říhání 322

Návrat kyselé nestrávené potravy 323

KAPITOLA 31 STOLICE A MOČ 324

Stolice 325

Frekvence 325
 Konzistence 326
 Tvar 327
 Barva 327
 Zápach a zvuky 327
 Bolest břicha spojená s vyprazdňováním 327

Moč 328

Frekvence 328
 Barva 329
 Množství 329
 Potíže při močení 329
 Zákal 329

Inkontinence 329
 Močení v noci 329
 Bolest 329
 Zápach 330

KAPITOLA 32 ŽÍŽEŇ A PITÍ 331

Žízeň 332

Sucho v ústech 332

Upřednostňování horkých nebo studených nápojů 333

Nepřítomnost žízně 333

KAPITOLA 33 HLADINA ENERGIE 334

Historické pozadí 334

Syndromy působící únavu 335

KAPITOLA 34 HLAVA 340

Bolest hlavy 341

Nástup 341
 Časové hledisko 341
 Lokalizace 341
 Charakter bolesti 342
 Ulevující nebo zhoršující faktory 342
 Bolesti hlavy vnitřního původu 342
 Bolesti hlavy vnějšího původu 343

Motání hlavy 347

Pocit na prasknutí hlavy 348

Pocit těžkosti hlavy 349

Pocit otupělosti v hlavě 349

Šum v mozku 349

Necitlivost/mravenčení kůže na hlavě 350

Svědění kůže ve kštici 350

Pocit chladu v hlavě 350

Pocit horka v hlavě 350

Mdloby 351

KAPITOLA 35 OBLIČEJ 352

Obličej 353

Pocit horka v obličejí 353
 Bolest v obličejí 353
 Pocit necitlivosti/mravenčení v obličejí 354

Nos 354

Ucpaný nos 355
 Svědění v nose 355
 Kýchání 355
 Pobolívání nosu 356

Bolest v nose 356
Suché nosní dírký 356
Ztráta čichu 356
Rýma 357

Zuby a dásně 357
Bolest zubů 357
Zanícené dásně 358
Krvácející dásně 358
Ustupující dásně 358

Ústa a rty 358
Afty 358
Opary 361

Jazyk 361
Svědění na jazyku 361
Necitlivost jazyka 361
Bolest jazyka 361

KAPITOLA 36 HRDLO A KRK 363

Hrdlo 364
Bolení v krku 364
Sucho v hrdle 365
Šimrání v krku 365
Chrapot 365
Pocit překážky v hrdle 366
Oteklé a zarudlé krční mandle 366

Krk 367
Struma 367
Bolestivý nebo ztuhlý krk 367

KAPITOLA 37 TĚLO 369

Bolení celého těla 369

Bolest v kloubech 370

Bolest spodní části zad 370

Necitlivost/mravenčení 370

Svědění 371

Úbytek na váze 371

Obezita 371

KAPITOLA 38 HRUDNÍK A BŘICHO 372

Hrudník 372
Kašel 373
Bolest hrudníku 374
Bolest v žebrech 375
Pocit tísně na hrudníku 375
Pocit horka v hrudníku 375
Vnímané bušení srdce 376

Břicho 376
Pocity 378
Lokalizace bolesti břicha 379

KAPITOLA 39 KONČETINY 386

Slabost končetin 387

Potíže při chůzi (atrofie/ochablost končetin) 387

Pocit napětí v končetinách 387

Necitlivost/mravenčení v končetinách 388

Bolest kloubů celého těla 388

Třes končetin 389

Bolest ramene a neschopnost zvednout paži 390

Bolest v lokti 390

Bolest rukou 390

Studené ruce 391

Horké ruce 391

Svědění rukou 391

Necitlivost/mravenčení rukou 392

Otok rukou 392

Bolest v kyčli 392

Bolest ve stehně 392

Bolest kolenou 392

Slabá kolena 392

Studené nohy 393

Bolest chodidel 393

Otok chodidel 393

Bolest plosek nohou 393

Pocit pálení plosek nohou 393

Pocit těžkosti v končetinách 394

Křeče v lýtkách 394

Svalová bolest končetin 394

KAPITOLA 40 SPÁNEK 395

Nespavost 396

Divoké sny 398

Chorobná spavost 398

KAPITOLA 41 POCENÍ 400

Klinický význam pocení u povrchových syndromů 401

Klinický význam pocení u vnitřních syndromů 401

Patologie pocení 401

Klasifikace pocení 402

Oblast těla 402

Denní doba 402

Stav onemocnění 402

Kvalita potu 402

Absence pocení 402**KAPITOLA 42 UŠI A OČI 403****Uši 403**

Ušní šelesty 404

Ztráta sluchu 404

Bolest v uších 405

Svědění v uších 405

Oči 405

Bolest očí 406

Rozmazané vidění 406

Svědění očí 407

Pocit napětí v očích 407

Slzící oči 407

Suché oči 408

KAPITOLA 43 POCIT CHLADU, POCIT HORKA A HOREČKA 409**Terminologie 410****Pocit chladu 410**

Pocit chladu u vnitřních stavů 411

Pocit chladu u stavů z vnějších napadení 413

Jak rozlišovat mezi vnějšími a vnitřními příčinami pocitu chladu 414

Současný pocit chladu a horečka u vnějších stavů 415*Větrný chlad a větrná horkost 417**Letní vedro 418**Vlhká horkost 418**Suchá horkost 418***Střídající se pocit chladu a pocit horka 418****Pocit horka z vnitřních příčin 419****Vnitřní horečka 419**

Akutní horečka 420

Chronická horečka 422

Horkost pěti srdcí 423**Protichůdné pocity chladu a horka u vnitřních stavů 424**

Současný nedostatek jin ledvin a jangu ledvin 424

Nedostatek krve 424

Disharmonie ústřední dráhy 424

Jinový oheň 424

KAPITOLA 44 PSYCHICKÉ A EMOCIONÁLNÍ SYMPTOMY 426**Deprese 427**

Definice deprese 427

Diagnostika deprese 428

Deprese v čínské medicíně 428

Syndromy při depresi 428

Strach/úzkost 430**Podrážděnost/hněv 433****Obavy 433****Smutek a žal 434****Přilišná radost 435****Duševní neklid 435****KAPITOLA 45 SEXUÁLNÍ SYMPTOMY 437****Muži 438**

Impotence 438

Ztráta libida 438

Předčasná ejakulace 438

Noční výrony semene 438

Únava a motání hlavy po ejakulaci 439

Ženy 439

Ztráta libida 439

Bolest hlavy záhy po orgasmu 439

KAPITOLA 46 ŽENSKÉ SYMPTOMY 440

Diagnóza 441

Menstruace 442

První menstruace 442

Cyklus 442

Síla krvácení 443

Barva 444

Konzistence 445

Bolest 445

Premenstruační symptomy 448

Další symptomy objevující se v období kolem menstruace 449

Poševní výtok 449

Barva 449

Konzistence 450

Pach 450

Plodnost a těhotenství 450**Porod 452****Kojení 452****Potrat a umělé přerušování těhotenství 452****Symptomy prsů 452**

Premenstruační napětí prsů 452

Prsní bulky 453

Menopauza 454**KAPITOLA 47 DĚTSKÉ SYMPTOMY 455****Matčino těhotenství 455****Porod 455**

Problémy po narození 456**Dětské nemoci 456****Symptomy trávení 456****Symptomy dýchacích cest a bolest uší 456**

Kašel a sípota 456

Bolest v uších 456

Chronický katar 456

Spánek 456**Očkování 456****Pomalý vývoj 457****KAPITOLA 48 DIAGNOSTIKA PŘÍČIN NEMOCÍ 458****Spolupůsobení příčin nemocí 459**

Spolupůsobení poranění s podnebím 459

Spolupůsobení slabé dědičné konstituce se stravováním 459

Spolupůsobení emocionálních problémů v pubertě
s přepracováním 459Spolupůsobení slabé dědičné konstituce *srdce* s emocionálními
problémy 459**Pět fází života 459**

Dětství 460

Dospívání 460

Mladý dospělý věk 460

Střední věk 461

Stáří 461

Příčiny nemocí 461

Dědičnost 461

Emoce 462

Přepracování 469

Stravování 469

Podnebí 470

Poranění 471

Léky včetně vakcín 471

Rekreační drogy 472

3. DÍL**DIAGNOSTIKA POHMATEM 475****KAPITOLA 49 DIAGNOSTIKA PODLE PULZU 477****Úvod 478****„Devět oblastí“ pulzu podle Vnitřního kánonu Žlutého
císaře 479****Pulz v knize složitých otázek 480****Tři pozice pulzu 482****Přiřazení pozic pulzu jednotlivým orgánům 483**

Pozice orgánů na pulzu 483

Sladění různých přiřazení pulzu 488

Tři úrovně 490**Metody odebírání pulzu 491**

Časové hledisko 491

Poloha paže 491

Srovnání dechu 491

Umístění prstů 491

Faktory ovlivňující pulz 493

Roční období 494

Pohlaví 494

Věk 495

Tělesná stavba 495

Menstruace 495

Těhotenství 495

Fanguanmai a *xiefeimai* 495**Atributy normálního pulzu 496***Duch* 496*Žaludeční čchi* 496

Kořen 496

Pokyny pro interpretaci pulzu 497

Pohmat pulzu jakožto celku třemi prsty 497

Pohmat *ducha*, *žaludeční čchi* a kořene 498

Pohmat tří pozic nejprve najednou a poté jednotlivě 498

Pohmat tří úrovní 499

Pohmat celkové kvality pulzu, pokud existuje 499

Pohmat kvality pulzu, síly a úrovně každé jednotlivé pozice pomocí
posouvání a tlaku prstů 499

Počítání tepové frekvence 500

Klinická aplikace diagnostiky podle pulzu 500

Pulz je často rozhodující při definitivním potvrzení diagnózy 500

Pulz je nezbytný pro rozlišení prázdnoty a nadbytku 502

Pulz je nezbytný pro určení principu léčby 502

Pulz u emocionálních problémů 502

Pulz jako indikátor problémů jednotlivých orgánů 503

Pulz jako indikátor srdečních problémů 503

Pulz nemusí nutně odrážet všechny aspekty disharmonie 504

Pulz ukazuje disharmonie nespojené s projevy
syndromy 505Pulz může ukazovat na vespod ležící prázdnotu za nepřítomnosti
symptomů 505

Pulz u nádorového onemocnění 506

Skloubení diagnostiky podle pulzu a podle jazyka 507*Čchi a krev* 507

Časový faktor 507

Když je pulz rychlý a jazyk není červený 507

Když je pulz pomalý a jazyk je červený 507

Diagnostika podle pulzu podrobněji doplňuje diagnostiku podle
jazyka 507**Limity diagnostiky podle pulzu 508**

Subjektivnost 508

Podléhání krátkodobým vlivům 508

KAPITOLA 50 KVALITY PULZU 510

Osm základních kvalit pulzu 514

Plovoucí 514
Hluboký 517
Pomalý 517
Rychlý 520
Prázdný 522
Plný 523
Hladký 523
Zadrhávající 525

Pulzy prázdného typu 526

Slabý 526
Tenký 527
Nepatrný 528
Měkký (slabý-plovoucí) 528
Krátký 529
Stvolovitý 529
Kožený 530
Skrutý 531
Rozptýlený 531

Pulzy plného typu 532

Strunovitý 532
Napružený 533
Vlnovitý 534
Velký 536
Pevný 537
Dlouhý 537
Čilý 538

Pulzy s nepravidelnostmi ve frekvenci nebo rytmu 539

Uzlíkovitý 539
Chvatný 539
Prudký 540
Přerušovaný 541
Zpomalený 541

Tři netradiční kvality pulzu 542

Nepravidelný 542
Stagnující 543
Smutný 543

Klasifikace kvalit pulzu 544

Osm základních skupin kvalit pulzu 544
Různé aspekty pro klasifikaci kvalit pulzu 545
Klasifikace kvalit pulzu podle syndromů čchi, krve a tělních tekutin 545
Klasifikace kvalit pulzu podle osmeré osnovy 545
Klasifikace kvalit pulzu podle syndromů na základě šesti oddílů 546
Klasifikace kvalit pulzu podle syndromů na základě čtyř vrstev 546
Klasifikace kvalit pulzu podle syndromů trojitého ohříváče 547

Terminologie 547

Pozice pulzu podrobně 547

Levá distální pozice (srdce) 547
Levá prostřední pozice (játra) 550

Levá proximální pozice (ledviny) 551
Pravá distální pozice (plíce) 552
Pravá prostřední pozice (žaludek a slezina) 553
Pravá proximální pozice (tenké střevo a ledviny) 554

Kvality pulzu ukazující na nebezpečný stav 555

Vliv léčiv na pulz 556

Sedativa a hypnotika 556
Antidepresiva 556
Beta-blokátory 557
Inhibitory ACE 557
Warfarin 557
Diuretika 557
Antagonisté receptoru H₂ 557
Inzulín 557

KAPITOLA 51 VYŠETŘOVÁNÍ ČÁSTÍ TĚLA POHMATEM 559

Vyšetřování pohmatem v oblasti hrudníku a břicha 559

Úvod 560
Vyšetřování pohmatem v oblasti hrudníku 562
Vyšetřování pohmatem v oblasti břicha 564

Vyšetřování kůže pohmatem 565

Kůže těla 565
Diagnostika podle předloktí 566
Kniha *Lingshu* (Zázračný čep), 74. kapitola (diagnostika podle předloktí) 567
Vyšetřování spánků u dětí pohmatem 567

Vyšetřování rukou a nohou pohmatem 568

Teplota 568
Pohmat a porovnání hřbetu ruky a dlaně 569
Pohmat rukou a nohou u dětí 569
Pohmat nehtů 569

Vyšetřování akupunkturních bodů pohmatem 569

Úvod 570
Přední sběrné body (*mu*) 570
Žádové přepravní body (*beishu*) 571
Body původu (*yuan*) 571

KAPITOLA 52 VYŠETŘENÍ DRAH POHMATEM 573

Spojnice drah 573

Vyšetření pohmatem 575

Šlacho-svalové dráhy 575

Charakteristické rysy 575
Funkce 575
Vyšetření pohmatem 575

Vyšetření drah pohmatem při bolestivém obstrukčním syndromu (*bi*) 576

Vyšetření drah pohmatem 576

Dráha *plíc* 576
Dráha *tlustého střeva* 577

Dráha žaludku 577
 Dráha sleziny 578
 Dráha srdce 579
 Dráha tenkého střeva 580
 Dráha močového měchýře 581
 Dráha ledvin 582
 Dráha osrdečníku 582
 Dráha trojitého ohřívače 583
 Dráha žlučníku 584
 Dráha jater 584

4. DÍL

DIAGNOSTIKA POSLECHEM A ČICHEM 587

Úvod 588

KAPITOLA 53 DIAGNOSTIKA POSLECHEM 589

Hlas 589

Normální hlas 590
 Hlas a pět prvků 590
 Síla a kvalita hlasu 590

Řeč 592

Pláč u kojenců 592

Dýchání a vzdychání 592

Dýchání 592
 Patologické zvuky při dýchání 593
 Vzdychání 593

Kašel a kýchání 593

Kašel 593
 Kýchání 594

Škytavka 594

Říhání 595

Zvracení 595

Vzdychání 595

KAPITOLA 54 DIAGNOSTIKA ČICHEM 596

Tělesný pach 596

Pach tělních výměšků 597

Dech 597
 Pot 597
 Vykašlávání hlenu 597
 Moč a stolice 597
 Poševní výtok a očišky 597
 Střevní plyny 597

5. DÍL

SYMPTOMY A PŘÍZNAKY 599

Úvod 600

1. ČÁST

SYMPTOMY A PŘÍZNAKY ČÁSTÍ TĚLA 603

KAPITOLA 55 HLAVA A OBLIČEJ 605

Hlava 606

Motání hlavy 606
 Mdloby 607
 Pocit těžké hlavy 607
 Bolest hlavy 608
 Pocit na prasknutí hlavy 610
 Pocit otupělosti v hlavě 610
 Pocit chladu na hlavě 611
 Pocit horka na hlavě 611
 Necitlivost hlavy 611
 Padající hlava 612
 Naklánění hlavy k jedné straně 612
 Třes hlavy 612
 Šum v mozku 613
 Otok celé hlavy 613
 Vřidky v oblasti bradavkového výběžku kosti spánkové 613
 Hlava zaklánějící se dozadu 613

Vlasy a kůže na hlavě 614

Předčasné šedivění vlasů 614
 Vypadávání vlasů 614
 Alopecie 615
 Suché a lámavé vlasy 615
 Mastné vlasy 616
 Lupy 616
 Svědění kůže na hlavě 617
 Suchá pokožka hlavy 617
 Zarudnutí a bolest pokožky hlavy 618
 Nežity na pokožce hlavy 618
 Oděrky na pokožce hlavy 618
 Vřidky na pokožce hlavy 618

Oblíčeje 619

Akné 619
 Pocit horka v obličeji 620
 Bolest v obličeji 622
 Necitlivost obličeje 623
 Otok obličeje 623
 Tiky 624
 Zešikmení očí a úst 624
 Oblíčejeová obrna 625
 Vyrážka s pupínky/skvvrnami 625
 Otok a zarudnutí obličeje 625
 Otok, zarudnutí a bolest tváří 625
 Vřidky pod jařmovým obloukem 625
 Vrásky v obličeji 625

KAPITOLA 56 BARVA OBLIČEJE 626

Bílá/bledá 626

Žlutá 627

Červená 628

Namodralá/nazelenalá 629

Nachová 630

Tmavá 630

Sinalá 630

Červenání se 631

KAPITOLA 57 UŠÍ 632

Ušní šelesty / hluchota 633

Svědění v uších 634

Bolest v uších 634

Krvácení z uší 635

Výtok z uší 635

Nadměrná tvorba ušního mazu 635

Oteklé uši 636

Svraštělé uši 636

Suchý a svraštělý vnější ušní závit 636

Boláky na uších 637

Bradavice na uších 637

Žlutý vnější ušní závit 637

Bledý vnější ušní závit 637

Namodralý/nazelenalý (qing) vnější ušní závit 638

Tmavý vnější ušní závit 638

Červený vnější ušní závit 638

Zarudlá zadní strana uší 639

Rozšířené krevní cévy na uších 639

Otok a zarudnutí prohlubně na boltci 639

KAPITOLA 58 NOS 640

Bledý nos 641

Žlutý nos 641

Červený nos 642

Namodralý/nazelenalý nos 642

Rudě nachový nos 643

Tmavý nos 643

Kýchání 643

Ucpaný nos 644

Rýma 645

Svědění v nose 645

Suché nosní dírky 646

Krvácení z nosu 647

Pobolívání nosu 648

Bolest v nose 648

Oteklý nos 649

Nepříjemné pachy 650

Ztráta čichu 650

Polypy 651

Chvění nosních křídel (zevnějšku chřípí) 651

Vřídky na nose 652

Pupínky na nose 652

KAPITOLA 59 HRDLO 653

Bolení v krku 654

Zarudnutí hltanu 654

Zarudnutí a otok hltanu 655

Zarudnutí a oděrky v hltanu 655

Oteklé krční mandle 656

Hleny v hrdle 657

Struma (otok po stranách krku) 657

Šimrání v krku 658

Sucho v hrdle 658

Chrapot nebo ztráta hlasu 659

Bílé hnisající vřídky v hrdle 660

Pocit překážky v hrdle 661

Zčervenání krku 661

KAPITOLA 60 ÚSTA, JAZYK, ZUBY, DÁSNĚ, RTY, PATRO A PHILTRUM 663

Ústa 664

Afty v ústech 664

Opary 665

Popraskané koutky úst 666

Svědění v okolí úst 666

Slintání z koutků úst 667
 Chvějící se ústa 667
 Otevřená ústa 667
 Zešikmení úst 668

Jazyk 668

Svědění na jazyku 668
 Bolestivý jazyk 668
 Necitlivost jazyka 669
 Afty na jazyku 669

Zuby 670

Bolest zubů 670
 Zubní kazy 671
 Uvolněné zuby 671
 Skřípání zubů 672
 Plak 672
 Suché a bílé zuby 672
 Suché a matné zuby 673
 Žluté a suché zuby 673
 Šedivé zuby 673
 Vlhké horní zuby a suché dolní zuby 673

Dásně 674

Zanícené dásně 674
 Krvácející dásně 674
 Ustupující dásně 675
 Hnisající dásně 675
 Bledé dásně 676
 Zarudlé dásně 676
 Nařívovělé dásně 676

Rty 676

Bledé rty 677
 Červené rty 677
 Nařívovělé rty 677
 Namodralé/nazelenalé rty 678
 Žluté rty 678
 Suché nebo popraskané rty 678
 Chvějící se rty 679
 Oloupané rty 679
 Oteklé rty 679
 Vpáčené rty 679
 Povolné rty 680
 Abnormální barva rtů v těhotenství 680

Patro 680

Bledé patro 680
 Matně bledé patro 680
 Žluté patro 681
 Červené patro 681
 Nařívovělé patro 681

Philtrum 681

Ploché philtrum 681
 Strnule vyhlížející philtrum 681
 Bledé philtrum 681
 Zarudlé philtrum 682
 Namodralé/nazelenalé philtrum 682
 Tmavé philtrum 682

KAPITOLA 61 OČI 683

Rozmazané vidění a mžítka před očima 686

Svědění očí 687

Suché oči 688

Horké a bolestivé oči 689

Slzící oči 690

Výtok z očí 691

Žluté oči (bělmo) 691

Zarudlé oči (bělmo) 692

Namodralé/nazelenalé oči (bělmo) 692

Tmavé oči (bělmo) 693

Zarudlé koutky očí 693

Bledé koutky očí 694

Ječné zrno 694

Zarudlá oční víčka 695

Tmavá oční víčka 695

Zelená oční víčka 695

Bledá oční víčka 696

Oteklá oční víčka 696

Nežit na očním víčku 696

Bolest očních víček 697

Chvějící se oční víčka 697

Pokleslá oční víčka 697

Ztráta ovládnutí očních víček 698

Uzlíky na očních víčkách 698

Malá červená zrnka zevnitř očních víček 699

Zarudnutí zevnitř spodních víček 699

Šilhání 699

Krátkozrakost 700

Dalekozrakost 700

Zhoršené noční vidění 700

Zelený zákal 701

Zhoršená ostrost vidění 701

Pocit napětí v očích 702

Vystoupilé oční bulvy 702

Zapadlé oční bulvy 704

Šupinaté oční bulvy 704

Tečkovité krvácení pod spojivkou 704

Červené žilky v očích 705

Spouštějící se červená blanka 705

Červená blanka v očním koutku 706

Červený prstenec kolem zornice 707

Zakalení rohovky 707

Zjizvení po zakalení rohovky 707

Bílé skvrny 708

Bílá blanka na zornici u dětí 708

Žlutá tekutina mezi zornicí a duhovkou 709

Krvácení mezi zornicí a duhovkou 709

Upřeně zírající oči 709

Rozšířené zornice 710

Zúžené zornice 710

Zavřené oči 710

Otevřené oči 711

Kmitající oční bulvy 711

Oční bulvy obrácené v sloup 711

Obrácené řasy 712

Náhlé oslepnutí 712

Šedý zákal 713

KAPITOLA 62 ŠÍJE, RAMENA A HORNÍ ČÁST ZAD 714

Šíje a ramena 715

Ztuhlá šíje 715

Ztuhlost krku 715

Bolest šíje 716

Měkký krk 716

Nachýlený krk 717

Široký krk 717

Tenký krk 717

Oteklé krční uzliny 717

Pulzování karotické tepny 718

Bolest ramen 718

Zmrzlé rameno 718

Horní část zad 718

Bolest horní části zad 719

Studená horní část zad 719

Horká horní část zad 719

Ztuhlost zad jako při navlečení těsného opasku 719

KAPITOLA 63 HRUDNÍK 720

Akutní kašel 721

Chronický kašel 722

Vykašlávání krve 723

Dušnost 724

Sípota 725

Bolest hrudníku 726

Bolest žeber 727

Pocit tísně na hrudníku 727

Pocit nafouknutí hrudníku 727

Pocit horka v hrudníku 728

Pocit soužení u srdce 728

Vnímané bušení srdce 729

Vnímané bušení pod srdcem 729

Pocit nacpanosti pod srdcem 730

Úder srdečního hrotu posunutý směrem dolů 730

Úder srdečního hrotu posunutý směrem nahoru 731

Úder srdečního hrotu posunutý směrem doleva 731

Úder srdečního hrotu posunutý směrem doprava 731

Úder srdečního hrotu pod mečovitým výběžkem kosti hrudní 731

Vystouplý hrudník 732

Propadlý hrudník 732

Vystouplá kost hrudní 732

Propadlý hrudník na jedné straně 732

Vystouplý hrudník na jedné straně 733

Gynekomastie 733

Zívání 733

Vzdychání 734

KAPITOLA 64 KONČETINY 735

Svalová bolest končetin 736

Bolest v končetinách 736

Studené ruce a nohy 737

Horké ruce a nohy 738

Necitlivost/mravenčení končetin 738

Slabost končetin 739

Pocit těžkých končetin 739

Atrofie končetin 740

Ochablost končetin 741

Otok končetin 741

Otok kloubů končetin 742

Ztuhlost končetin 742

Ochrnutí končetin 743

Kontraktury končetin 743

Pocit napětí v končetinách 744

Třes nebo spasticita končetin 744

Záchvaty křečí končetin 744

KAPITOLA 65 PAŽE 746

Bolest v lokti 748

Studené ruce 749

Horké ruce 749

Bledé ruce 750

Zarudlé hřbety rukou 750

Zarudlé dlaně 751

Zpocené dlaně 751

Bolest rukou 752

Svědění rukou 752

Necitlivost/mravenčení rukou 753

Třes rukou 753

Otok rukou 754

Oteklé prsty 754

Deformované klouby prstů 755

Kontraktury prstů 755

Lžičkovité prsty 756

Tenké, zašpičatělé prsty 756

Popraskané prsty 756

Plíseň (dermatofytóza) 757

Ztluštělé prsty 757

Svraštělé a vráscité prsty 757

Suché, popraskané a loupající se dlaně 757

Žilky na palcovém valu 757

Atrofie palcového valu 758

Atrofie svalů na hřbetech rukou 758

Rýhované nehty 758

Ztluštělé nehty 759

Hrubé a tlusté nehty 759

Popraskané nehty 759

Odlučující se nehty 759

Brázdy v nehtech 759

Tenké a křehké nehty 760

Suché a křehké nehty 760

Suché a ztluštělé nehty 761

Stočené nehty 761

Olupující se nehty 761

Pokroucené nehty 761

Nehty s bílými skvrnami 762

Bledě bílé nehty 762

Matně bílé nehty 762

Červené nehty 762

Žluté nehty 762

Namodralé/nazelenalé nehty 762

Tmavé nehty 763

Nafialovělé nehty 763

Malé nebo nepřítomné lunuly 763

Velké lunuly 763

KAPITOLA 66 DOLNÍ KONČETINY 764

Otok chodidel 765

Atrofie dolních končetin 766

Ochrnutí dolních končetin 766

Překotná chůze 767

Nestabilní chůze 767

Potácivá chůze 768

Čapí chůze 768

Šouravá chůze 768

Křivé nohy 768

Studené nohy 768

Bolest ve stehně 769

Bolest v kyčli 770

Bolest v koleni 770

Bolest v chodidle 770

Slabá kolena 770

Ztuhlá kolena 771

Slabost dolních končetin 771

Pocit těžkých dolních končetin 772

Neklidné nohy 772

Třes dolních končetin 773

Křeče v lýtkách 773

Bolest v třísech 773

Vředy v dolní části nohou 774

Vředy na prstech nohou 774

Bolest plosek nohou 774

Pálivý pocit v ploskách nohou 775

KAPITOLA 67 SPODNÍ ČÁST ZAD 776

Bolest spodní části zad 777

Ischias 778

Pocit chladu a těžkosti ve spodní části zad 778

Slabost spodní části zad a kolenou 779

Ztuhlost spodní části zad 779

Bolest kostrče 779

Vředy na hýždích 780

Pupínky nebo neštovičky na hýždích 780

Skolióza 780

Nadměrná lordóza 780

Páteř ohnutá dopředu 781

Atrofie svalů podél páteře 781

Pupínky na zádech 781

Neohebnost spodní části zad 781

Puchýřky ve spodní části zad 781

Suchost a zarudnutí pokožky spodní části zad 782

Žluté zbarvení spodní části zad 782

Skvrny na pokožce ve spodní části zad 782

Nežity v bodě BL23 shenshu 782

Nadměrná kyfóza 782

Narovnání zakřivení bederní páteře 783

Vychýlení páteře 783

KAPITOLA 68 CELÉ TĚLO 784

Bolesti celého těla 785

Bolest v kloubech 785

Ochrnutí 785

Hemiplegie 787

Necitlivost/mravenčení 787

Necitlivost poloviny těla 788

Svědění 789

Otok 789

Obezita 790

Úbytek na váze 790

Žloutenka 791

Záškuby svalů 791

Opistotonus 791

KAPITOLA 69 TRÁVICÍ SOUSTAVA A CHUŤ 792

Trávicí soustava 793

 Řihání 793

 Návrat kyselé nestrávené potravy 794

 Škytavka 795

 Nechutenství 795

 Nevlnost 796

 Zvracení 797

 Dávení 798

 Zvracení krve 799

 Přílišný hlad 800

 Odpor k jídlu 800

 Hlad při současné nechuti jíst 800

 Hlodavý hlad 800

 Ospalost po jídle 801

 Návrat polknuté potravy 802

 Obtížné polykání (brániční zalykání) 802

 Chuť na sladkosti/neustálé uzobávání 803

Pachut' 804

 Hořká pachut' 804

 Sladká pachut' 804

 Slaná pachut' 805

 Kyselá pachut' 805

 Lepkavý pocit v ústech 806

 Ztráta rozlišování chutí 806

 Páchnoucí dech 806

KAPITOLA 70 ŽÍŽEŇ A PITÍ 807

Žízeň 807

Sucho v ústech 809

Nepřítomnost žízně 809

Zvýšená tvorba slin 809

KAPITOLA 71 BŘICHO 810

Bolest v oblasti pod mečovitým výběžkem kosti hrudní 812

Bolest v nadbříšku 813

Bolest v podžebří 814

Bolest v oblasti pupku 815

Nafouknutí břicha 816

Plnost břicha 816

Pocit chladu v břiše 817

Pocit pulzování pod pupkem 817

Pocit energie stoupající v břiše 817

Kručení v břiše 818

Plynatost 818

Bolest ve středové oblasti podbříšku 818

Bolest v postranních oblastech podbříšku 819

Rozšířené břišní žíly 820

Útvary v břiše 820

Malé bulky v podžebří 821

Otok břicha 821

Hubené břicho 821

Velké břicho 822

Povislý podbříšek 822

Bulky v nadbříšku 822

Vystoupilý pupek 822

Zapadlý pupek 822

Linie na břiše 822

Skvrny na břiše 823

KAPITOLA 72 VYPRAZDŇOVÁNÍ STOLICE 824

Průjem nebo řídká stolice 824

Průjem se zvracením 825

Zácpa 826

Střídání zácpy a řídké stolice 827

Neschopnost udržet stolicí 828

Krev a hleny ve stolici 828

Hleny ve stolici 829

krev ve stolici 829

Obtížné vyprazdňování stolice 830

Námaha při vyprazdňování stolice 830

KAPITOLA 73 MOČENÍ 832

Tmavá moč 833

Bledá moč v hojném množství 833

Kalná moč 833

Bolestivé močení 834

Malé množství moči a obtížné močení 835

Obtížné močení 835

Časté močení 836

Ukapávání moči 837

Neschopnost udržet moč 837

Noční pomočování 837

Močení v noci 838

Krev v moči 838

Sperma v moči 839

KAPITOLA 74 ŘITNÍ OTVOR 840

Svědění řitního otvoru 840

Hemoroidy 841

Výhřez řiti 841

Trhliny v řitním otvoru 841

Píštěl řiti 842

Řitní vřídky 842

KAPITOLA 75 MUŽSKÉ SEXUÁLNÍ A GENITÁLNÍ SYMPTOMY 843

Impotence 844

Ztráta libida 845

Předčasná ejakulace 846

Noční výrony semene 846

Neschopnost ejakulovat 847

Krev ve spermatu 847

Studené vodnaté sperma 847

Priapismus 848

Únava a motání hlavy po ejakulaci 848

Studené genitálie 848

Svraštělý šourek 848

Volný šourek 849

Šourek povolený na jedné straně 849

Oteklý šourek 849

Oteklý a mokvající šourek 850

Bledý šourek 850

Zarudlý šourek 850

Nachový šourek 850

Tmavý šourek 850

Svědění šourku 851

Bolest a svědění penisu 851

Měkký a ochablý penis 851

Otok a bolest varlat 852

Zarudnutí a otok žaludu penisu 852

Peyronieova nemoc 852

Vředy na penisu 853

Ztráta pubického ochlupení 853

Nadměrné pubické ochlupení 854

KAPITOLA 76 POCENÍ 855

Samovolné pocení 855

Noční pocení 856

Pocení v důsledku kolapsu 857

Žlutý pot 857

Jednostranné pocení 858

Pocení na hlavě 858

Pocení na hrudníku 859

Pocení rukou a nohou 859

Pocení dlaní 859

Pocení v podpaží 860

Absence pocení 860

KAPITOLA 77 PŘÍZNAKY NA KŮŽI 862

Mastná pokožka 863

Suchá pokožka 863

Ekzém 865

Lupénka 865

Akné 866

Kopřivka 867

Růžovka 868

Opar (herpes simplex) 868

Pásový opar (herpes zoster) 868

Bradavice 869

Névy (mateřská znaménka) 869

Mykóza 870

Kvasinková infekce 870

Maligní melanom 870

Nežity na hlavě 871

Karbunkly na krku 871

Vředy na krku 871

Vyrážka v podpaží 871

Karbunkly na horní části zad 872

Zarudlé, svědící a oteklé prsty 872

Uzlíky pod kůží 872

KAPITOLA 78 EMOCIONÁLNÍ SYMPTOMY 873

Hněvivost 873

Sklony k obavám 874

Smutek 874

Strach/úzkost 875

Lekavost 876

Přílišná radost 876

Duševní neklid 877

Silná bázlivost 877

Nevhodný smích 878

KAPITOLA 79 PSYCHICKÉ A EMOCIONÁLNÍ SYMPTOMY 879

Deprese 879

Deprese a manické chování 881

Depresivní fáze 881

Manická fáze 881

Úzkost 882

Podrážděnost 883

Schizofrenie 885

KAPITOLA 80 PSYCHICKÉ POTÍŽE 886

Špatná paměť 886

Obtížné soustředění 887

Obtížné učení u dětí 887

Hyperaktivita 888

KAPITOLA 81 PROBLÉMY SE SPÁNKEM 889

Nespavost 889

Divoké sny 891

Chorobná spavost 892

Mluvení ze spánku 893

Náměsíčnost 893

Chrápání 894

KAPITOLA 82 POCIT CHLADU, POCIT HORKA, HOREČKA 895

Pocit chladu, třesavka 895

Vnější příčiny 895

Vnitřní příčiny 896

Horečka 897

Akutní horečka 897

Chronická horečka 898

Stoupající a klesající horečka 898

Horečka u nádorového onemocnění 899

Horečka po chemoterapii 899

Horkost pěti srdcí 899

Protichůdné pocity chladu a horka 900

KAPITOLA 83 HLAS, ŘEČ A ZVUKY 902

Silný hlas 902

Slabý hlas 903

Zastřený hlas 903

Chrapot 904

Nosový hlas 904

Chrápání 905

Nezřetelná řeč 905

Nesouvislé, ustavičné mluvení 905

Mumlání si pro sebe 905

Blouznivá řeč 906

Obtížné nalézání slov 906

Zadrhávání 906

Sténání 906

Křik 906

2. ČÁST GYNEKOLOGICKÉ SYMPTOMY A PŘÍZNAKY 907

KAPITOLA 84 MENSTRUAČNÍ SYMPTOMY 909

Bledá menstruační krev 910

Nafialovělá menstruační krev 910

Sraženiny v menstruační krvi 910

Lepkává menstruační krev 911

Vodnatá menstruační krev 911

Předčasná menstruace (krátký cyklus) 911

Opožděná menstruace (dlouhý cyklus) 912

Nepravidelná menstruace 912

Silná menstruace 912

Slabá menstruace 913

Bolestivá menstruace 914

Nepřítomnost menstruace 916

Krvácení uprostřed cyklu 917

Zastavující se a rozbíhající menstruace 917

Menstruace vracející se po menopauze 917

KAPITOLA 85 PROBLÉMY V DOBĚ MENSTRUACE 918

Premenstruační napětí 919

Bolest hlavy 920

Napětí prsů 920

Horečka 921

Bolesti celého těla 921

Otok 921

Průjem 921

Zácpa 922

Krvácení z nosu 922

Afty v ústech 922

Kožní vyrážky 923

Motání hlavy 923

Zvracení 923

Nespavost 923

Bolest očí 924

KAPITOLA 86 PROBLÉMY BĚHEM TĚHOTENSTVÍ 925

Ranní nevolnost 926

Poševní krvácení během těhotenství 927

Bolest břicha během těhotenství 927

Hrozící potrat 927

Otok 928

Bolestivé močení 928

Zadržetí moči 928

Krev v moči 929

Zácpa 929

Úzkost 929

Motání hlavy 930

Kašel 930

Ztráta hlasu 930

Pocit dušení 931

Křeče 931

Nerostoucí plod 931

Poloha koncem pánevním 931

Opakované potraty 931

KAPITOLA 87 PROBLÉMY PO PORODU 933

Zadržetí placenty 934

Přetrvávající výtok očíšťků 934

Zadržetí očíšťků 934

Bolest břicha 935

Krvácení z pochvy 935

Obtížné močení 935

Zácpa 936

Pocení 936

Motání hlavy 936

Otok 936

Horečka 937

Bolest kloubů 937

Bolest v podžebří 938

Nevytékající mléko 938

Samovolné vytékání mléka 938

Poporodní deprese / psychóza 938

Kolaps 939

Křeče 939

Zástava menstruace po potratu 939

KAPITOLA 88 PŘÍZNAKY PRSŮ 940

Napětí prsů 940

Oteklé prsy 941

Bolest prsů 941

Prsní bulky 941

Zarudnutí a otok prsů 942

Mléčný výtok z bradavek 942

Lepkavý žlutý výtok z bradavek 942

Krvavý výtok z bradavek 943

Popraskané bradavky 943

Vpáčené bradavky 943

Kůže připomínající pomerančovou kůru 943

Malé prsy 943

KAPITOLA 89 RŮZNÉ GYNEKOLOGICKÉ SYMPTOMY 945

Neplodnost 945

Menopauzální syndrom 946

Útvary v břiše 947

Poševní výtok 947

Svědění pochvy 948

Ekzém na pohlaví 948

Boláky na vulvě 948

Otok vulvy 949

Pokles dělohy 949

Pokles pochvy 949

Leukoplakie 949

Bolest při pohlavním styku 949

Krvácení při souloži 950

Ztráta libida 950

Ztráta pubického ochlupení 950

Nadměrné pubické ochlupení 950

3. ČÁST PEDIATRICKÉ SYMPTOMY A PŘÍZNAKY 953

KAPITOLA 90 DĚTSKÉ PROBLÉMY 955

Horečka 956

Mírná horečka 956

Zvracení 957

Průjem 957

Kašel 958

Sípot 958

Bolest v uších 959

Zalehlé uši 959

Horké dlaně a plosky nohou 960

Konstituční slabost 960

Zácpa u kojenců 961

Zadržetí moči u kojenců 961

Pláč 961

Noční pláč u kojenců 961

Přerušovaný spánek 962

Akumulační porucha 962

Roupi 962

Hlístice 963

Noční pomočování 963

Pět ochablostí 963

Pět zpomalení 963

Akutní kožní vyrážka 964

Růže 964

Žloutenka 964

Plané neštovice 964

Chvějící se nosní dírky 964

Příušnice 964

Akutní křeče 965

Chronické křeče 965

Jedovatost v plodu 965

Propadlá fontanela 965

Vystouplá fontanela 966

Pozdní uzavření fontanely 966

Bílé skvrny na patře a na jazyku 966

Dlouhý penis 966

6. DÍL IDENTIFIKACE SYNDROMŮ 967

Úvod 968

Charakteristiky a body hodné pozornosti při identifikaci syndromů podle vnitřních orgánů 969

KAPITOLA 91 SYNDROMY SRDCE 971

Nedostatek čchi *srdce* 971

Nedostatek jangu *srdce* 971

Kolaps jangu *srdce* 972

Nedostatek *krve srdce* 972

Nedostatek čchi *srdce* a *krve srdce* 972

Nedostatek jin *srdce* 972

Nedostatek jin *srdce* s prázdnou *horkostí* 972

Nedostatek čchi *srdce* a jin *srdce* 973

Nedostatek jak jangu *srdce*, tak jin *srdce* 973

Nedostatek jangu *srdce* s *hlenem* 973

Stagnace čchi *srdce* 973

Vyšlehující *oheň srdce* 974

Ohnivý hlen zneklidňující *srdce* 974

Hlen zakalující *mysl* 974

Stáza *krve srdce* 974

Blokáda cév *srdce* 975

Přetékající voda v *srdci* 975

Kalná *vlhkost* obklopující *srdce* 975

Kombinované syndromy 975

KAPITOLA 92 SYNDROMY SLEZINY 976

Nedostatek čchi *sleziny* 976

Nedostatek jangu *sleziny* 976

Nedostatek *krve sleziny* 977

Pokles čchi *sleziny* 977

Slezina nekontrolující *krv* 977

Nedostatek jin *sleziny* 977

Nedostatek jin *sleziny* s prázdnou *horkostí* 978

Chladná vlhkost ve *slezině* 978

Vlhká horkost ve slezině 978

Horkost sleziny 978

Nedostatek čchi sleziny s vlhkostí 979

Nedostatek čchi sleziny s hlenem 979

Hlen blokující střední ohniště 979

*Jinový oheň z prázdnoty žaludku a sleziny a nedostatku
původní čchi* 979

Kombinované syndromy 980

KAPITOLA 93 SYNDROMY JATER 982

Stagnace čchi jater 982

Stagnující čchi jater obražující se v horkost 983

Protichůdně proudící čchi jater 983

Stoupající jang jater 983

Stáza krve jater 984

Vzhůru vyšlehující oheň jater 984

Vlhká horkost v játrech 984

Vlhká horkost v játrech a žlučníku 984

Vítr jater 985

Vítr jater nesoucí v sobě hlen 986

Stagnace čchi jater s hlenem 986

Nedostatek krve jater s hlenem 987

Stagnace chladu v dráze jater 987

Nedostatek krve jater 987

Nedostatek jin jater 987

Nedostatek čchi jater 988

Nedostatek jin jater s prázdnou horkostí 988

Ohnivý hlen jater 988

Nedostatek jangu jater 989

Kombinované syndromy 989

KAPITOLA 94 SYNDROMY PLIC 991

Nedostatek čchi plic 991

Nedostatek jangu plic 992

Nedostatek jin plic 992

Nedostatek jin plic s prázdnou horkostí 992

Nedostatek čchi plic a jin plic 992

Suchost plic 993

Napadení plic větrným chladem 993

Napadení plic větrnou horkostí 993

Napadení plic větrem-suchostí 993

Napadení plic větrem-vodou 993

Horkost plic 994

Vlhkost-hlen v plicích 994

Chladný hlen v plicích 994

Horký hlen v plicích 994

Hlen-suchost v plicích 995

Hlenovité tekutiny v plicích 995

Nedostatek čchi plic s hlenem 995

Nedostatek jin plic s hlenem 995

Stagnace čchi plic 995

Kolaps čchi plic 996

Kombinované syndromy 996

KAPITOLA 95 SYNDROMY LEDVIN 997

Nedostatek čchi ledvin 997

Nedostatek jangu ledvin 997

Nedostatek jin ledvin 998

Nedostatek jin ledvin s prázdnou horkostí 998

*Nedostatek jangu ledvin a jin ledvin – převaha nedostatku jin
ledvin* 998

*Nedostatek jangu ledvin a jin ledvin – převaha nedostatku
jangu ledvin* 999

Nepevná čchi ledvin 999

Ledviny nenasávají čchi 999

Nedostatek esence ledvin 1000

Nedostatek jangu ledvin, přetékající voda 1000

Nedostatek jin ledvin s vyšlehující prázdnou horkostí 1000

Nedostatek jin ledvin s hlenem 1001

Kombinované syndromy 1001

Nedostatek jin ledvin a jater 1001

Nedostatek jin ledvin a jater s prázdnou horkostí 1001

*Disharmonie ledvin a srdce (nedostatek jin ledvin a srdce
s prázdnou horkostí srdce)* 1002

Nedostatek jin *ledvin a plic* 1002

Nedostatek jin *ledvin a plic s prázdnou horkostí* 1002

Nedostatek jangu *ledvin a sleziny* 1002

KAPITOLA 96 SYNDROMY TENKÉHO STŘEVA 1004

Plná *horkost v tenkém střevě* 1004

Bolesti čchi v *tenkém střevě* 1004

Zauzlování čchi *tenkého střeva* 1004

Prázdnota a *chlad tenkého střeva* 1005

Zamoření *tenkého střeva* červy 1005

KAPITOLA 97 SYNDROMY ŽALUDKU 1006

Nedostatek čchi *žaludku* 1006

Prázdnota a *chlad žaludku* (nedostatek jangu *žaludku*) 1006

Nedostatek jin *žaludku* 1007

Nedostatek jin *žaludku s prázdnou horkostí* 1007

Nedostatek jin *žaludku a jangu žaludku* 1007

Stagnace čchi *žaludku* 1007

Stáza krve v *žaludku* 1008

Horkost žaludku 1008

Oheň žaludku 1008

Ohnivý hlen žaludku 1009

Vlhká horkost žaludku 1009

Chlad napadající žaludek 1009

Čchi *žaludku* proudící protichůdně směrem vzhůru 1009

Akumulace potravy v žaludku 1010

KAPITOLA 98 SYNDROMY ŽLUČNÍKU 1011

Vlhká horkost ve žlučníku a játrech 1011

Vlhká horkost ve žlučníku 1011

Vlhký chlad ve žlučníku 1012

Horkost žlučníku 1012

Prázdnota *žlučníku* 1012

Stagnace ve *žlučníku s horkým hlenem* 1012

KAPITOLA 99 SYNDROMY TLUSTÉHO STŘEVA 1013

Vlhká horkost v tlustém střevě 1013

Horkost v tlustém střevě 1013

Horkost blokující tlusté střevo 1013

Chlad napadající tlusté střevo 1014

Suchost tlustého střeva 1014

Chlad tlustého střeva 1014

Vlhkost v tlustém střevě 1014

Prázdnota a *chlad tlustého střeva* 1015

Prázdnota a *vlhkost tlustého střeva* 1015

Kolaps *tlustého střeva* 1015

KAPITOLA 100 SYNDROMY MOČOVÉHO MĚCHÝŘE 1016

Vlhká horkost v močovém měchýři 1016

Vlhký chlad v močovém měchýři 1016

Prázdnota a *chlad močového měchýře* 1016

DODATEK 1 SEZNAM KAZUISTIK 1019

DODATEK 2 PŘEDPISY 1020

DODATEK 3 HISTORIE DIAGNOSTIKY V ČÍNSKÉ MEDICÍNĚ 1045

DODATEK 4 KLASICKÁ DÍLA ČÍNSKÉ MEDICÍNY 1054

SLOVNÍČEK ČÍNSKÝCH POJMŮ 1059

LITERATURA 1068

ČÍNSKÁ CHRONOLOGIE 1070

REJSTŘÍK 1071

Jak používat tuto knihu

Kniha je rozdělena do šesti dílů a čtyř dodatků takto:

1. díl Pozorování
2. díl Dotazování
3. díl Pohmat
4. díl Poslech a čich
5. díl Symptomy a příznaky
6. díl Syndromy

Dodatek 1: Kazuistiky

Dodatek 2: Předpisy

Dodatek 3: Historie diagnostiky v čínské medicíně

Dodatek 4: Klasická čínská medicína

Slovníček čínských pojmů

Čínská chronologie

První díl věnovaný pozorování rozebírá diagnostický význam **příznaků** podle oblastí těla (např. hlavy, obličeje, očí, uší, končetin atd.). Druhý díl o dotazování popisuje techniky používané při kladení otázek ohledně různých částí těla; výsledkem tohoto procesu kladení otázek by měl být výčet pacientových **symptomů**.

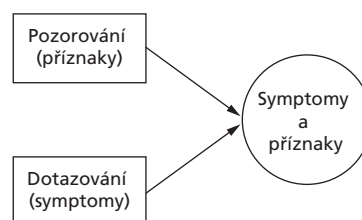
Třetí díl o pohmatu zahrnuje diagnostiku podle pulzu a diagnostiku podle pohmatu břicha a drah. Čtvrtý díl popisuje diagnostický význam zvuků a pachů. **Příznaky** jsou tedy popsány v 1. díle o pozorování a **symptomy** ve 2. díle o dotazování.

Pátý díl věnovaný symptomům a příznakům uvádí bez dalšího rozebírání mnoho symptomů a příznaků spolu s nimi spojenými syndromy. Rád bych zdůraznil, že tato část se u **symptomů** a **příznaků** zabývá rozlišováním syndromů, a nikoliv **nemocí**. Čtenář zde například nalezne rozlišování syndromů u příznaků motání hlavy a nevolnosti, ale nikoliv Menierovu nemoc (jež se projevuje motáním hlavy a nevolností). Je tomu tak proto, že úlohou knihy o diagnostice je pojednávat o symptomech a příznacích, rozebírání nemocí je úkolem knihy o vnitřním lékařství. Tento díl je propojen s 1. a 2. dílem v tom smyslu, že uvádí

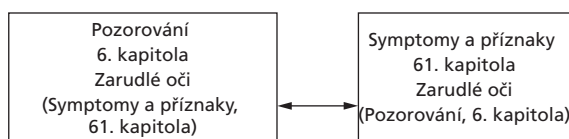
klinické projevy bez ohledu na to, zda se jedná o symptomy, nebo příznaky (obr. F.1).

Uvědomte si, prosím, že v 5. díle Symptomy a příznaky jsou pokryty všechny symptomy a příznaky popsané v 1. a 2. díle, naopak to ale neplatí; 5. díl tedy může obsahovat některé méně běžné symptomy a příznaky, které v 1. a 2. díle nejsou.

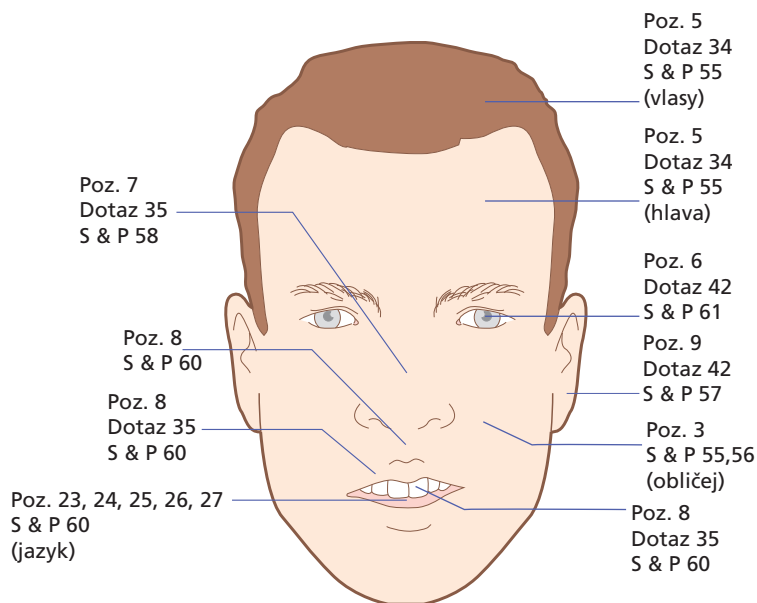
Všechny díly knihy obsahují zvýrazněné křížové odkazy propojující jeden díl s jiným. Například v odstavci nazvaném „Zarudlé oči“ v 6. kapitole (1. díl Pozorování) je křížový odkaz propojující tento příznak s 61. kapitolou (5. díl Symptomy a příznaky); naopak zase v 61. kapitole (5. díl Symptomy a příznaky) se pod příznakem „zarudlé oči“ nachází křížový odkaz propojující tento příznak s 6. kapitolou (1. díl Pozorování). To by mělo u každého konkrétního symptomu nebo příznaku usnadnit přecházení mezi různými částmi knihy (obr. F.2).

Obr. F.1 Propojení mezi pozorováním, dotazováním a symptomy a příznaky

Obr. F.2 Propojení mezi díly knihy u každého symptomu nebo příznaku

Obr. F.3 Mapa oblastí obličeje

Tuto knihu lze používat hlavně třemi následujícími způsoby:

1. Čtenář si může přečíst konkrétní kapitolu, aby pochopil diagnostický význam specifické části těla. Ve 3. kapitole je například podrobně rozebrán diagnostický význam barvy pleti, který je mimořádně důležitým aspektem diagnostiky. Podobně 49. kapitola ve 3. díle obsahuje podrobné pojednání o principech diagnostiky podle pulzu.
2. Druhým způsobem, jak tuto knihu používat, je „nahlížet“ do ní. Jestliže má čtenář před sebou pacienta se symptomy a příznaky, které se jasné točí kolem určité oblasti těla, může nahlédnout do částí, jež se touto konkrétní částí těla zabývají. Jestliže například pacient přichází s rozmazaným viděním, suchýma očima a bolestí očí, lze tyto symptomy a příznaky vyhledat v 6. kapitole 1. dílu Pozorování a ve 42. kapitole 2. dílu Dotazování. Obrázek F.3 znázorňuje hlavní oblasti obličeje s čísly příslušných kapitol v 1. díle Pozorování, 2. díle Dotazování a 5. díle Symptomy a příznaky; obrázek F.4 ukazuje totéž pro oblasti těla.
3. Třetí způsob, jak může čtenář tuto knihu používat, je vyhledat si konkrétní symptom nebo příznak, s nímž se v klinické praxi setkal, zvláště pokud se jedná o neobvyklý symptom nebo příznak, jako

například pocení na jedné straně těla. O tomto symptomu nebo příznaku by si měl přečíst ve všech částech knihy, kde se vyskytuje (tedy ve 2. a 5. díle nebo v 1., 3. a 5. díle). Každá část může k danému symptomu nebo příznaku poskytnout mírně odlišné informace nebo alespoň informace z jiného úhlu pohledu.

JAK SE POHYBOVAT MEZI RŮZNÝMI ČÁSTMI TÉTO KNIHY

Pro snadnější propojení mezi různými částmi knihy (1. díl Pozorování, 2. díl Dotazování, 3. díl Pohmat a 4. díl Poslech/čich) je na začátku knihy uveden rejstřík symptomů. Tento rejstřík uvádí každý symptom, který se vyskytuje v 5. díle o symptomech a příznacích, a propojuje jej s 1. až 4. dílem o pozorování, dotazování, pohmatu a poslechu a čichu. Například po vyhledání „suchých nosních dírek“ (v 58. kapitole 5. dílu Symptomy a příznaky) čtenář zjistí, že tento symptom je rovněž rozebrán v 7. kapitole 1. dílu Pozorování a v 35. kapitole 2. dílu Dotazování. Pod pojmem „suché nosní dírký“ v 5. díle Symptomy a příznaky navíc existuje křížový odkaz, který čtenáře také nasměruje na tyto další kapitoly.

Pozorování hlavy, obličeje a vlasů

5

OBSAH KAPITOLY

Hlava

Suchá pokožka hlavy

Zarudnutí a bolest pokožky hlavy

Třes hlavy

Otok celé hlavy

Nežity na pokožce hlavy

Vřídky na pokožce hlavy

Vřídky v oblasti bradavkového výběžku kosti spánkové

Oděrky na pokožce hlavy

Hlava naklánějící se k jedné straně

Hlava zaklánějící se dozadu

Pozdní uzavření fontanel

Obličej

Akné

Vyrážka s pupínky / skvrnami

Otok obličeje

Otok a zarudnutí obličeje

Otok, zarudnutí a bolest tváří

Vřídky pod jařmovým obloukem

Vrásky v obličeji

Zešikmení očí a úst

Vlasy

Vypadávání vlasů

Alopecie

Suché a lámavé vlasy

Mastné vlasy

Předčasné šedivění vlasů

Lupy

h) Oděrky na pokožce hlavy

i) Hlava naklánějící se k jedné straně

j) Hlava zaklánějící se dozadu

k) Pozdní uzavření fontanel

2. Obličej

a) Akné

b) Vyrážka s pupínky/skvrmami

c) Otok obličeje

d) Otok a zarudnutí obličeje

e) Otok, zarudnutí a bolest tváří

f) Vřídky pod jařmovým obloukem

g) Vrásky v obličeji

h) Zešikmení očí a úst

3. Vlasy

a) Vypadávání vlasů

b) Alopecie

c) Suché a lámavé vlasy

d) Mastné vlasy

e) Předčasné šedivění vlasů

f) Lupy

1. HLAVA

Při pozorování hlavy je třeba nejdříve ze všeho provést celkové posouzení pacientovy konstituce na základě jeho obličejových rysů. Osoba s dobrou konstitucí obecně mívá hlavu s pravidelnými rysy, široké čelo a dlouhé ušní boltce se silnými lalůčky. Osoba se špatnou konstitucí mívá příliš malou hlavu nebo hlavu s nerovnoměrnými rysy a malé ušní boltce s malými lalůčky.

Rozebereme tyto znaky:

a) suchou pokožku hlavy,

b) zarudnutí a bolest pokožky hlavy,

c) třes hlavy,

d) otok celé hlavy,

e) nežity na pokožce hlavy,

f) vřídky na pokožce hlavy,

g) vřídky v oblasti bradavkového výběžku kosti spánkové,

Pozorování hlavy, obličeje a vlasů bude rozebráno v těchto oddílech:

1. Hlava

a) Suchá pokožka hlavy

b) Zarudnutí a bolest pokožky hlavy

c) Třes hlavy

d) Otok celé hlavy

e) Nežity na pokožce hlavy

f) Vřídky na pokožce hlavy

g) Vřídky v oblasti bradavkového výběžku kosti spánkové

- h) oděrky na pokožce hlavy,
- i) hlava naklánějící se k jedné straně,
- j) hlava zaklánějící se dozadu,
- k) pozdní uzavření fontanel.

a) Suchá pokožka hlavy

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Suchá pokožka hlavy je příznakem nedostatku jin *jater* nebo *ledvin*, případně obou těchto orgánů.

b) Zarudnutí a bolest pokožky hlavy

Zarudnutí a bolest pokožky hlavy ukazují buď na akutní napadení *větrnou horkostí*, nebo na vzplanutí *ohně jater*.

c) Třes hlavy

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola; 1. díl Pozorování, 4. kapitola

Třes hlavy ukazuje na vnitřní *vítr jater* a lze jej vidět u Parkinsonovy nemoci u starších osob.

d) Otok celé hlavy

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Otok obličeje a celé hlavy se zarudnutím očí se nazývá „horečnatá nemoc s velkou hlavou“, která je důsledkem *jedovaté horkosti* napadající *horní ohniště* a často je vidět u příušnic.

e) Nežity na pokožce hlavy

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Nežity na pokožce hlavy jsou způsobeny *ohněm jater*, *vlhkou horkostí* v dráze *jater* nebo *jedovatou horkostí*.

f) Vřídky na pokožce hlavy

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Vřídky na pokožce hlavy jsou důsledkem *ohně jater*, *vlhké horkosti* v dráze *jater* nebo, jsou-li v oblasti bodu GV20 *baihui*, *horkosti* v řídící dráze.

g) Vřídky v oblasti bradavkového výběžku kosti spánkové

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Vřídky v oblasti bradavkového (mastoidního) výběžku kosti spánkové jsou způsobeny *vlhkou horkostí* v dráze *žlučníku* nebo *ohněm jater*.

h) Oděrky na pokožce hlavy

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Oděrky na pokožce hlavy (když je kůže porušená) se svěděním a mokváním jsou způsobeny *vlhkou horkostí* v dráze *jater*.

i) Hlava naklánějící se k jedné straně

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Jestliže se hlava naklání k jedné straně a pacient ji nedokáže udržet rovně, je to způsobeno buď nedostatkem a poklesem čchi *sleziny*, nebo prázdnotou *moře dřene*.

j) Hlava zaklánějící se dozadu

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Jestliže se hlava zaklání dozadu a oči se stáčíjí vzhůru, ukazuje to na vnitřní *vítr jater*, který lze často vidět u akutních horečnatých onemocnění u dětí.

k) Pozdní uzavření fontanel

5. díl Symptomy a příznaky, 90. kapitola

U dětí je třeba pozorovat fontanely: jejich pozdní uzavření je známkou špatné dědičné konstituce *ledvin*. Zadní fontanela se obvykle uzavírá 2 měsíce po narození, fontanela patřící ke kosti klínové přibližně ve 3 měsících, fontanela bradavkového výběžku kosti spánkové téměř na konci prvního roku a přední fontanela se nemusí úplně uzavřít až do poloviny nebo konce druhého roku života.

PŘÍZNAKY NA HLAVĚ

- Suchá pokožka hlavy: nedostatek jin *jater/ledvin*
- Zarudlá a bolestivá pokožka hlavy: *větrná horkost* nebo *ohně jater*
- Třes hlavy: *vítr jater*
- Otok hlavy a obličeje: *větrná horkost* s *jedovatou horkostí* (příušnice)
- Nežity na pokožce hlavy: *ohně jater*, *vlhká horkost* nebo *jedovatá horkost*
- Vřídky na pokožce hlavy: *ohně jater*, *vlhká horkost* nebo *horkost* v řídící dráze
- Vřídky v oblasti bradavkového výběžku kosti spánkové: *vlhká horkost* v dráze *žlučníku* nebo *ohně jater*
- Oděrky na lebce se svěděním a mokváním: *vlhká horkost* v dráze *jater*
- Hlava naklánějící se k jedné straně: prázdnota čchi *sleziny* nebo prázdnota *moře dřene*
- Hlava zaklánějící se dozadu s očima stáčejícíma se vzhůru: *vítr jater*

2. OBLIČEJ

Nejdůležitějším aspektem, který je třeba pozorovat na obličeji, je barva pleti, která již byla popsána ve 3. kapitole. Další diagnostické znaky obličeje zahrnují otok, opuchnutí, pupínky, vřidky a vrásky.

Rozebereme tyto znaky:

- a) akné,
- b) vyrážku s pupínky/skvrnami,
- c) otok obličeje,
- d) otok a zarudnutí obličeje,
- e) otok, zarudnutí a bolest tváří,
- f) vřidky pod jařmovým obloukem,
- g) vrásky v obličeji,
- h) zešikmení očí a úst.

a) Akné

5. díl Symptomy a příznaky, 55. a 77. kapitola; 1. díl Pozorování, 5. kapitola

Akné v obličeji je obecně důsledkem *vlhké horkosti*, jež u chronických stavů nastává na pozadí nedostatku čchi. Ve vážných případech, kdy jsou neštovičky velmi velké a bolestivé, je příčinou *jedovatá horkost*. Jsou-li neštovičky matně nafialovělé barvy, jde o stázu krve (obr. 5.1–5.3).

! Všechny čínské texty přičítají akné *vlhké horkosti* nebo *jedovaté horkosti* a zcela jistě tomu tak je. Když se ovšem akné vyskytuje během dospívání, podle mých zkušeností je vždy přítomna nějaká patologie v dráze početí (*renmai*) a/nebo ústřední dráze (*chongmai*), což vysvětluje lokalizaci akné v oblasti obličeje – tím obě dráhy procházejí. Kromě bodů, které léčí *vlhkou horkost* nebo *jedovatou horkost*, proto používám také body LU7 *lieque* a KI6 *zhaozhai* na dráhu početí a SP4 *gongsun* a PC6 *neiguan* na ústřední dráhu.

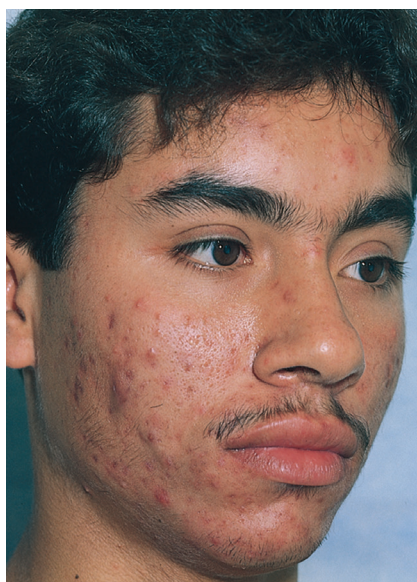
KLINICKÁ POZNÁMKA

Na akné z *vlhké horkosti* bych použil tyto body: LI4 *hegu*, LI11 *quchi*, CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, SP9 *yinglingquan*, CV5 *shimen*, BL22 *sanjiaoshu* (vedle bodů otevírajících dráhu početí nebo ústřední dráhu, jak bylo vysvětleno výše).

b) Vyrážka s pupínky/skvrnami

5. díl Symptomy a příznaky, 55. kapitola

Výsev pupínků na obličeji a nose ukazuje na *horkost plic*, zatímco skvrnitá vyrážka na *horkost krve*.

Obr. 5.1 Akné s červenými pupínky (*vlhká horkost*)

Obr. 5.2 Akné s neštovičkami (*jedovatá horkost*)

Obr. 5.3 Akné s fialovými neštovičkami (*stáza krve*)

a) Roční období

Pulz se značně mění podle ročního období, přičemž na jaře bývá relativně strunovitý, v létě vlnovitý, na podzim měkký a v zimě hluboký.

Na jaře by pulz měl být mírně strunovitý, přímý a relativně dlouhý. Tradičně byl popisován jako „na pohmat jako křehký hrot bambusového prutu“.

V létě by pulz měl být více povrchový než v jiných ročních obdobích. Měl by být na pohmat kulatý, mírně hladký, objevovat se energicky a mizet rychle. Tradičně byl popisován na pohmat jako háček nebo „šňůra perel“. V pozdním létě by pulz měl být relativně měkký, lehký a uvolněný a tradičně byl popisován „na pohmat jako kroky kuřete“.

Podzimní pulz by opět měl být relativně měkký, povrchový, lehký a uvolněný. Tradičně byl popisován jako „na pohmat jako skupina společně rašících semenáčků“.

V zimě by pulz měl být hlubší než v jiných ročních obdobích a měl by být na pohmat relativně tvrdý a kulatý jako kámen.

PULZY PODLE ROČNÍCH OBDOBÍ

- Jaro: mírně strunovitý
- Létó: povrchový, vlnovitý
- Podzim: měkký
- Zima: hluboký

Pulzy normální pro příslušná roční období jsou v různých pasážích klasických děl popsány mírně odlišnými způsoby. V Systematickém rozčlenění Kánonu (1624) popisuje Zhang Jingyue pulz na jaře jako kulatý a hladký, v létě jako vlnovitý a velký, na podzim jako plovoucí a připomínající vlas a v zimě jako hluboký a připomínající kámen.²² Práví také: „Na jaře je pulz plovoucí jako ryba plavající ve vlnách; v létě je na úrovni kůže, zaplavující a plný; na podzim je pod kůží a jako přezimující červ chystající se pohnout; v zimě je na úrovni kostí a jako skrytý přezimující červ.“²³

V Prostých otázkách se v 19. kapitole popisuje normální pulz v různých ročních obdobích takto: „Na jaře je pulz jako tětíva luku ... v létě jako háček ... na podzim plovoucí ... a v zimě jako úložiště.“²⁴

V Prostých otázkách se normální pulz v jednotlivých ročních obdobích popisuje pomocí jeho porovnání s různými nástroji určenými k měření, například s pravítkem, truhlářským úhelníkem, ramenem mincíře

(ramenem vah) a vyrovnávacím závažím: „Na jaře by pulz měl být jako pravítko, v létě jako (truhlářský) úhelník, na podzim jako rameno mincíře a v zimě jako protizávaží.“²⁵ Analogie mezi pulzy v jednotlivých ročních obdobích a měrnými nástroji zdůrazňuje myšlenku rovnováhy a harmonie pulzu s měnicím se obdobím. Moderní komentáře vysvětlují, že na jaře by pulz měl být lehký, ohebný a hladký, v létě vlnovitý a relativně rychlý, na podzim povrchový a relativně měkký jako vlas a v zimě jako kámen a hluboký.

b) Pohlaví

Mužský pulz je obecně relativně silnější než pulz ženský. Mezi mužským a ženským pulzem existují i další rozdíly. Za prvé je u mužů pulz na levé straně o něco silnější než pulz na pravé straně, zatímco u žen je tomu naopak; tento rozdíl je velmi malý (podle některých autorů činí přibližně 8 %). V Klasické knize o pulzu (v 7. kapitole) se píše: „Levá strana (pulzu) je velká u mužů, pravá strana je velká u žen.“²⁶ Rozdíl mezi levou a pravou stranou rozebírá také Li Shizhen: „U mužů by měl být silnější levý pulz, u žen by měl být silnější pravý pulz.“²⁷

Za druhé u mužů je distální pozice relativně silnější než pozice proximální a u žen je tomu naopak. V Knize složitých otázek (v 19. kapitole) se praví: „U mužů se pulz (nachází) nad střední pozicí, u žen pod střední pozicí. Mužský pulz je tedy na proximální pozici obvykle slabý, zatímco ženský pulz je na proximální pozici silný: to je normální.“²⁸

Li Shizhen říká ve své knize Studie pulzu od jezera Binhu něco podobného: „Existují rozdíly v proximální pozici u mužů a u žen: u žen je jang (tedy distální pozice) slabý a jin (tedy proximální pozice) je silná.“²⁹ Chen Jiayuan z dynastie Qing praví: „Muži mají méně jin a více jangu, ženy mají méně jangu a více jin. Jih odpovídá ohni a muži, obě distální pozice pulzu odpovídají jihu a původnímu jangu, tudíž jsou velké a vlnovité, zatímco obě proximální pozice jsou slabé a měkké. Ženám odpovídá sever, a tudíž jsou obě distální pozice pulzu tenké a slabé, zatímco obě proximální pozice jsou velké.“³⁰

ROZDÍLY MEZI PULZEM U MUŽŮ A U ŽEN

- U mužů je o něco silnější levá strana, u žen pravá.
- U mužů jsou o něco silnější distální pozice, u žen proximální (v mé praxi neověřeno).

Je zajímavé si povšimnout, že s touto situací se v praxi skoro nesetkáváme, protože ženské pulzy bývají častěji na proximální pozici slabé, což možná ukazuje na pokles vrozené síly *ledvin* v porovnání s předchozími generacemi. Ve své praxi jsem z kartotéky více než 2 500 pacientů zjistil, že 22 % žen má na obou proximálních pozicích velmi slabý pulz, přičemž u mužů to je 4,6 %.

V rozporu s tím, co praví klasická díla, jsou proximální pozice obvykle slabší u žen než u mužů.

c) Věk

Pulz se s věkem značně mění, zejména pak tepová frekvence, která je u malých dětí rychlejší a u starých osob pomalejší (viz 50. kapitola). Ve většině čínských knih se také píše, že pulz je u starých lidí přirozeně slabší; v praxi zjišťuji, že to neplatí, protože v mnoha případech bývá pulz starších osob často plný a strunovitý. Příčinou je to, že staří lidé často trpí *větrm jater* nebo *hlenem*.

d) Tělesná stavba

Pulz by měl přirozeně být silnější, větší a delší u robustních, velkých lidí a slabší, menší a kratší u malých, křehkých osob. Tudíž pulz, který by u robustního muže byl posuzován jako příliš slabý a krátký, může být u malé štíhlé ženy normální.

V Klasické knize o pulzu se píše: „*Při diagnostikování z pulzu je nutné vzít do úvahy, zda je pacient velký, malý, vysoký, nebo nevysoký a zda je svojí povahou klidný, či nervózní. Je-li pulz, ať už pomalý, rychlý, velký, malý, dlouhý, nebo krátký, v souladu s pacientovou povahou, je normální; pokud s pacientovou povahou v souladu není, je abnormální. Tři pozice pulzu mívají obvykle stejnou velikost. Například u malé osoby nebo ženy nebo u štíhlé osoby je pulz malý a měkký.*“³¹

e) Menstruace

V týdnů před nástupem menstruace je pulz mírně hladký, zejména na pravé proximální pozici. Když se menstruace dostaví, pulz ztrácí svoji hladkost a stává se relativně slabým a může být o něco pomalejší.

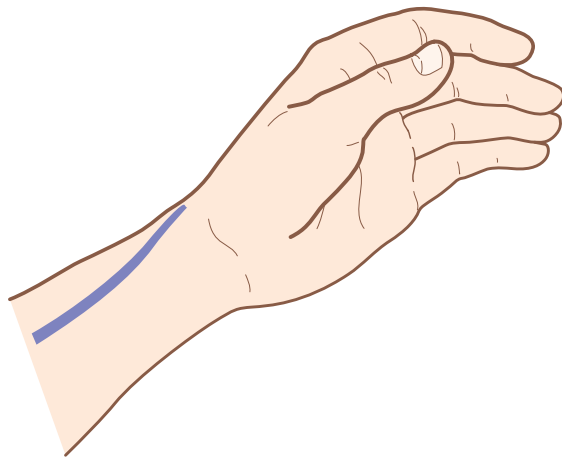
f) Těhotenství

V průběhu těhotenství se pulz stává hladkým; tato kvalita je tedy v těhotenství normální. V čím pokročilejší fázi je těhotenství, tím je pulz hladší. V těhotenství je také normální, že pulz na distální a proximální pozici zesílí.

g) *Fanguanmai* a *xiefeimai*

1. *Fanguanmai*

U malého procenta lidí (přibližně 5 %) je vřetení tepna posunutá, takže se nenachází na vnitřní, ale na hřbetní straně paže (obr. 49.14). Tato anatomická anomálie se v čínštině nazývala *fanguanmai*, což znamená „pulz na opačné bráně“. V takových případech (které se obvykle objevují pouze na jedné straně) nemůžeme pulz náležitě interpretovat, a měli bychom tudíž přihlížet k pulzům devíti oblastí na hlavě, rukou a nohou. Proto kdykoliv nelze pulz vůbec nahmatat nebo jej lze nahmatat jen velmi slabě, měli bychom vždy zkontrolovat hřbetní stranu paže, abychom viděli, zda není tepna posunutá – jinak bychom nesprávně odvodili, že pulz je velmi slabý a téměř neexistuje.

Obr. 49.14 Pulz *fanguanmai*

ÚVOD

Pátá část Symptomy a příznaky je rozdělena do tří následujících částí:

1. část: Symptomy a příznaky částí těla
2. část: Gynekologické symptomy a příznaky
3. část: Pediatrické symptomy a příznaky

První část 5. dílu se zabývá obecnými symptomy a příznaky celého těla. V 5. dílu jsou jak symptomy, tak příznaky uvedeny podle oblasti těla, bez rozlišování mezi tím, co je vidět při pozorování a co lze zjistit dotazováním pacienta. Rozlišování mezi pozorováním a dotazováním neodpovídá klinické realitě, kdy zjištění z pozorování a z dotazování probíhá současně a může být automaticky spojováno.

Oddělovat od sebe například krví podlité oči (pozorování) a bolest v očích (dotazování) je umělé a nerealistické. Klinické realitě odpovídá shromažďování jak symptomů (zjišťovaných dotazováním), tak příznaků (zjišťovaných pozorováním) pro každou část těla.

Uvedu jiný příklad: jestliže si pacient stěžuje na bolest kloubu (dotazování), první přirozenou věcí, kterou uděláme, je, že se na kloub podíváme, zda není oteklý (pozorování), a kloub rovněž vyšetříme pohmatem (pohmat); v tomto příkladu se tedy v jeden celek spojují pozorování, dotazování a pohmat. Lze dokonce zapojit i sluch a čich, pokud zjistíme, že z pacientova těla vychází silný zápach.

Kombinování symptomů i příznaků pro každou oblast navíc odpovídá tomu, jak u pacienta obvykle postupujeme. Když jsou například pacientovy klinické projevy soustředěné hlavně v jedné oblasti těla, přirozeně tuto oblast vyšetříme dotazováním se na symptomy a pozorováním veškerých vnějších příznaků bez rozlišování mezi dotazováním a pozorováním; jestliže si pacient stěžuje třeba na rozmazané vidění, okamžitě a automaticky pozorujeme oči, zda nejsou suché nebo podlité krví.

Pro objasnění propojení mezi 5. dílem o symptomech a příznacích, 1. dílem o pozorování a 2. dílem o dotazování jsem v každém z těchto dílů uvedl odkazy (např. „motání hlavy“ nacházející se v 55. kapitole 5. dílu se nachází také v 34. kapitole 2. dílu).

První část bude rozebrána v těchto oddílech:

- Kapitola 55: Hlava a obličej
- Kapitola 56: Barva obličeje
- Kapitola 57: Uši
- Kapitola 58: Nos
- Kapitola 59: Hrdlo
- Kapitola 60: Ústa, jazyk, zuby, dásně, rty, patro a philtrum
- Kapitola 61: Oči
- Kapitola 62: Šije, ramena a horní část zad
- Kapitola 63: Hrudník
- Kapitola 64: Končetiny
- Kapitola 65: Paže
- Kapitola 66: Dolní končetiny
- Kapitola 67: Spodní část zad
- Kapitola 68: Celé tělo
- Kapitola 69: Trávicí soustava a chuť
- Kapitola 70: Žízeň a pití
- Kapitola 71: Břicho
- Kapitola 72: Vyprazdňování stolice
- Kapitola 73: Močení
- Kapitola 74: Řitní otvor
- Kapitola 75: Mužské sexuální a genitální symptomy
- Kapitola 76: Pocení
- Kapitola 77: Příznaky na kůži
- Kapitola 78: Emocionální symptomy
- Kapitola 79: Psychické a emocionální symptomy
- Kapitola 80: Psychické potíže
- Kapitola 81: Problémy se spánkem
- Kapitola 82: Pocit chladu, pocit horka, horečka
- Kapitola 83: Hlas, řeč a zvuky

Nedostatek jin ledvin

Suché vlasy bez lesku, motání hlavy, ušní šelesty, oslabený sluch, špatná paměť, noční pocení, závratě, noční sucho v ústech a hrdle, bolest ve spodní části zad, bolest v kostech, noční výrony semene, zácpa, tmavá moč v malém množství, neplodnost, předčasná ejakulace, únava, malátnost, deprese, mírná úzkost, normálně zbarvený jazyk bez povlaku, plovoucí-prázdný pulz.

Akupunktura

KI3 *taixi*, CV4 *guanyuan*, BL23 *shenshu*, SP6 *sanyinjiao*, CV12 *zhongwan*.

Další syndromy

Nedostatek čchi a krve

Tenké a lámavé vlasy, nechutenství, řídká stolice, slabý hlas, únava, rozmazané vidění, motání hlavy, necitlivost/mravenčení končetin, vnímané bušení srdce, matně bledá pleť, bledý jazyk, slabý nebo zadržávající pulz.

Nedostatek čchi žaludku a sleziny

Tenké a lámavé vlasy, nechutenství, mírné nafouknutí břicha po jídle, únava, malátnost, bledá pleť, slabost končetin, řídká stolice, nepříjemný pocit v nadbřišku, ztráta rozlišování chutí, bledý jazyk, prázdný pulz.

Ztráta krve

Suché vlasy bez života a bez lesku, suchá pokožka, bledá pleť, nadměrně silné menstruační krvácení, bledý a suchý jazyk, stvolovitý pulz.

KLINICKÁ POZNÁMKA

U ženských pacientek vždy pozorují vlasy již na začátku konzultace, abych zkontroloval stav krve jater.

e) Mastné vlasy

1. díl Pozorování, 5. kapitola

Plné syndromy

Vlhkost

Mastné vlasy, pocit těžké hlavy a těla, plnost v nadbřišku, lepkavá pachut', pocit tísně na hrudníku, přílišný poševní výtok, lepkavý povlak jazyka, hladký nebo měkký pulz.

Akupunktura

CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, SP9 *yinglingquan*, CV5 *shimen*, BL22 *sanjiaoshu*.

Vlhká horkost

Mastné vlasy, plnost v nadbřišku, lepkavá pachut', žízeň bez chuti pít, pocit těžké hlavy a těla, pocit horka, lepkavý žlutý povlak jazyka, hladký-rychlý pulz.

Akupunktura

CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, CV5 *shimen*, BL22 *sanjiaoshu*, SP9 *yinglingquan*, LI11 *quchi*.

Hlen

Mastné vlasy, pocit tísně na hrudníku, hleny v hrdle, oteklý jazyk s lepkavým povlakem, hladký pulz.

Akupunktura

ST40 *fenglong*, CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, CV5 *shimen*, BL22 *sanjiaoshu*.

f) Lupy

1. díl Pozorování, 5. kapitola

Prázdné syndromy

Nedostatek a suchost krve jater

Lupy, suché vlasy, suchá pokožka, suché oči, motání hlavy, rozmazané vidění, mžitky před očima, necitlivost/mravenčení končetin, matně bledá pleť, bledý jazyk, zadržávající nebo tenký pulz.

Akupunktura

LR8 *ququan*, ST36 *zusanli*, SP6 *sanyinjiao*, CV4 *guanyuan*, KI6 *zhaohai*.

Další syndromy

Nedostatek krve jater s větrem jater

Lupy, suché vlasy, suchá pokožka, mírný třes hlavy nebo rukou, případně hlavy i rukou, obličejové tiky, motání hlavy, rozmazané vidění, jednostranná necitlivost/mravenčení končetin, bledý a tenký jazyk, zadržávající nebo tenký a mírně strunovitý pulz.

Oheň jater

Lupy, pocit horka v hlavě, bolest hlavy, červený obličej, motání hlavy, ušní šelesty, podrážděnost, náchylnost k výbuchům hněvu, žízeň, hořká pachut', zácpa, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími

stranami a suchým žlutým povlakem, strunovitý-rychlý pulz.

Vlhká horkost v játrech

Lupy, mastné vlasy, žluté oči, nadměrná tvorba ušního mazu, plnost v podžebří, břicho nebo podbřišku, hořká pachut', nevolnost, pocit těžkého těla, přílišný poševní výtok a svědění, krvácení/bolest uprostřed cyklu, genitální kožní vyrážka s pupínky nebo puchýřky a svěděním, potíže při močení, pálení při močení s tmavou močí, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a lepkavým žlutým povlakem, hladký-strunovitý-rychlý pulz.

Jedovatá horkost

Lupy, kožní infekce na hlavě, nežity na hlavě, pocit horka na hlavě, zarudlé oči, žízeň, červený jazyk s červenými tečkami a silným suchým žlutým povlakem, hladký-vlnovitý-rychlý pulz.

Napadení větrnou horkostí se suchostí

Lupy s akutním nástupem, suchý kašel, nesnášenlivost chladu, horečka, sucho v hrdle, škrábání v krku, sucho v nose, nepříjemný pocit v hrudníku, tenký suchý bílý povlak, plovoucí pulz.

g) Svědění kůže na hlavě

1. díl Dotazování, 34. kapitola

Prázdné syndromy

Nedostatek krve jater

Svědění kůže na hlavě, lupy, suchá pokožka na hlavě a suché vlasy, motání hlavy, rozmazané vidění, mžitky před očima, necitlivost/mravenčení končetin, slabá menstruace, matně bledá pleť, bledý jazyk, zadržávající nebo tenký pulz.

Akupunktura

LR8 *ququan*, ST36 *zusanli*, SP6 *sanyinjiao*, CV4 *guanyuan*, KI6 *zhaozhai*.

Prázdné/plné syndromy

Nedostatek krve jater s větrem jater

Svědění kůže na hlavě, lupy, suchá pokožka hlavy a suché vlasy, suchá pokožka, mírný třes hlavy nebo rukou, případně hlavy i rukou, obličejové tiky, motání hlavy, rozmazané vidění, jednostranná necitlivost/mravenčení končetin, bledý a tenký jazyk, zadržávající nebo tenký a mírně strunovitý pulz.

Akupunktura

LR8 *ququan*, ST36 *zusanli*, SP6 *sanyinjiao*, CV4 *guanyuan*, KI6 *zhaozhai*, GB20 *fengchi*, LR3 *taichong*, GV16 *fengfu*, GV19 *houding*.

Další syndromy

Nedostatek jin jater

Svědění kůže na hlavě, suchá pokožka hlavy a suché vlasy, motání hlavy, necitlivost/mravenčení končetin, rozmazané vidění, mžitky před očima, suché oči, slabá menstruace, matně bledá pleť, ale s červenými línými kostmi, suché a křehké nehty, noční pocení, normálně zbarvený jazyk bez povlaku, tenký nebo plovoucí-prázdný pulz.

Oheň jater

Svědění kůže na hlavě, pocit horka na hlavě, suchá pokožka hlavy, bolest hlavy, červený obličej, motání hlavy, ušní šelesty, podrážděnost, náchylnost k výbuchům hněvu, žízeň, hořká pachut', zácpa, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a suchým žlutým povlakem, strunovitý-rychlý pulz.

Vlhká horkost v dráze jater

Svědění kůže na hlavě, kožní vyrážka na hlavě, lupénka kůže na hlavě, plnost v podžebří, břicho nebo podbřišku, hořká pachut', nevolnost, pocit těžkého těla, žlutý poševní výtok, svědění pochvy, krvácení/bolest uprostřed cyklu, genitální kožní vyrážka s pupínky nebo puchýřky a svěděním, potíže při močení, pálení při močení, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a lepkavým žlutým povlakem, hladký-strunovitý-rychlý pulz.

h) Suchá pokožka hlavy

1. díl Pozorování, 5. kapitola

Prázdné syndromy

Nedostatek jin jater

Suchá pokožka hlavy, suché vlasy, lupy, rozmazané vidění, mžitky před očima, suché oči, motání hlavy, necitlivost/mravenčení končetin, slabá menstruace, suché a křehké nehty, normálně zbarvený jazyk bez povlaku, tenký nebo plovoucí-prázdný pulz.

Akupunktura

LR8 *ququan*, ST36 *zusanli*, SP6 *sanyinjiao*, CV4 *guanyuan*, KI6 *zhaozhai*.

Nedostatek jin ledvin

Suchá pokožka hlavy, suché vlasy, lupy, rozmazané vidění, mžítka před očima, suché oči, motání hlavy, ušní šelesty, špatná paměť, oslabený sluch, noční pocení, noční sucho v ústech a hrdle, bolest spodní části zad, suchá stolice, tmavá moč v malém množství, normálně zbarvený jazyk bez povlaku, plovoucí-prázdný pulz.

Akupunktura

KI3 *taixi*, CV4 *guanyuan*, BL23 *shenshu*, SP6 *sanyinjiao*, CV12 *zhongwan*.

i) Zarudnutí a bolest pokožky hlavy

1. díl Pozorování, 5. kapitola

Napadení větrnou horkostí

Akutní zarudnutí a bolest pokožky hlavy, nesnášenlivost chladu, horečka, kašel, bolení v krku, ucpaný nos nebo žlutá rýma, bolest hlavy, pobolívání těla, mírné pocení, mírná žízeň, oteklé krční mandle, jazyk mírně červený po stranách v oblasti hrudníku nebo v přední části, plovoucí-rychlý pulz.

Oheň jater

Zarudnutí a bolest pokožky hlavy, bolest hlavy, červený obličej, motání hlavy, ušní šelesty, podrážděnost, náchylnost k výbuchům hněvu, žízeň, hořká pachut', zácpa, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a suchým žlutým povlakem, strunovitý-rychlý pulz.

j) Nežity na pokožce hlavy

1. díl Pozorování, 5. kapitola

Plné syndromy

Oheň jater

Chronické nežity na pokožce hlavy, bolest hlavy, červený obličej, motání hlavy, ušní šelesty, podrážděnost, náchylnost k výbuchům hněvu, žízeň, hořká pachut', zácpa, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a suchým žlutým povlakem, strunovitý-rychlý pulz.

Akupunktura

LR2 *xingjian*, LI11 *quchi*, GV19 *houding*.

Vlhká horkost v dráze jater

Chronické nežity na pokožce hlavy, plnost v podžebří, břicho nebo podbřišku, hořká pachut', nechutenství, nevolnost, pocit těžkého těla, žlutý poševní výtok, svědění pochvy, potíže při močení, pálení při močení, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a lepkavým žlutým povlakem, hladký-strunovitý-rychlý pulz.

Akupunktura

LR2 *xingjian*, TE5 *waiguan*, CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, SP9 *yinglingquan*, LI11 *quchi*.

Další syndromy

Jedovatá horkost v hlavě

Akutní nežity na pokožce hlavy, zarudnutí, bolest a otok pokožky hlavy, bolest hlavy, oteklé uzliny, zarudlé a oteklé krční mandle, nesnášenlivost chladu, horečka, žízeň, jazyk v přední části červený, s červenými tečkami a silným lepkavým žlutým povlakem, hladký-vlnovitý-rychlý pulz.

k) Oděrky na pokožce hlavy

1. díl Pozorování, 5. kapitola

Vlhká horkost v dráze jater

Oděrky na pokožce hlavy se svěděním a mokváním, plnost v podžebří, břicho nebo podbřišku, hořká pachut', nechutenství, nevolnost, pocit těžkého těla, žlutý poševní výtok, potíže při močení, pálení při močení, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a lepkavým žlutým povlakem, hladký-strunovitý-rychlý pulz.

l) Vřídky na pokožce hlavy

1. díl Pozorování, 5. kapitola

Oheň jater

Chronické vřídky na pokožce hlavy, bolest hlavy, červený obličej, motání hlavy, ušní šelesty, podrážděnost, náchylnost k výbuchům hněvu, žízeň, hořká pachut', zácpa, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a suchým žlutým povlakem, strunovitý-rychlý pulz.

Vlhká horkost v dráze jater

Chronické vrídky na pokožce hlavy, plnost v podžebří, břicho nebo podbřišku, hořká pachut', nechutenství, nevolnost, pocit těžkého těla, žlutý poševní výtok, svědění pochvy, potíže při močení, pálení při močení, tmavá moč, červený jazyk s ještě červenějšími stranami a lepkavým žlutým povlakem, hladký-strunovitý-rychlý pulz.

Horkost v řídící dráze

Vrídky na temeni hlavy, pocit horka v hlavě, zarudnutí pokožky hlavy, bolest hlavy, nespavost, tmavá moč v malém množství, červený jazyk se žlutým povlakem, plovoucí-rychlý pulz na všech třech levých pozicích.

3. OBLIČEJ

Budou rozebrány následující příznaky tváře:

- akné,
- pocit horka v obličej,
- bolest v obličej,
- necitlivost obličej,
- otok obličej,
- tiky,
- zešikmení očí a úst,
- obličejová obrna,
- vyrážky s pupínky/skvrnami,
- otok a zarudnutí obličej,
- otok, zarudnutí a bolest tváří,
- vřidky pod jařmovým obloukem,
- vrásky v obličej.

a) Akné

5. díl Symptomy a příznaky, 77. kapitola; 1. díl Pozorování, 5. kapitola

Plné syndromy

Vlhká horkost v kůži

Akné v obličej s vyrážkou s červenými pupínky, mastná pokožka, odulý obličej, lepkavý žlutý povlak jazyka, hladký-rychlý pulz. Jedná se o nejběžnější syndrom působící akné u mladých lidí.

Akupunktura

LI11 *quchi*, LI4 *hegu*, CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, SP9 *yinglingquan*, CV5 *shimen*, BL22 *sanjiaoshu*.

Jedovatá horkost v kůži

Akné v obličej s vyrážkou s velkými červenými bolestivými pupínky, pocit horka, červený obličej, zarudlé oči, červený jazyk s červenými tečkami a silným lepkavým žlutým povlakem, hladký-vlnovitý-rychlý pulz.

Akupunktura

LI11 *quchi*, LI4 *hegu*, CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, SP9 *yinglingquan*, LR2 *xingjian*.

Jedovatá horkost se stázou krve v kůži

Akné v obličej s vyrážkou s velkými tmavě červenými nebo nachovými bolestivými pupínky, pocit horka, tmavý obličej, zarudlé oči, červenofialový jazyk s červenými tečkami a silným lepkavým žlutým povlakem, hladký-vlnovitý-strunovitý-rychlý pulz.

Akupunktura

LI11 *quchi*, LI4 *hegu*, CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, SP9 *yinglingquan*, LR2 *xingjian*, PC6 *neiguan*, SP10 *xuehai*, BL17 *geshu*.

Horkost v žaludku a plicích

Akné v obličej s vyrážkou s malými červenými pupínky, na obličej, hrudníku a horní části zad, suchá pokožka, černé tečky, červený obličej, pocit horka, červený jazyk se suchým žlutým povlakem, vlnovitý-rychlý pulz.

Akupunktura

ST44 *neiting*, LI4 *hegu*, LU10 *yuj*, LU5 *chize*.

Prázdné/plné syndromy

Nedostatek čchi sleziny s vlhkostí

Chronické akné v obličej s vyrážkou s bledě červenými pupínky nebo puchýřky, kterým dlouho trvá, než uzrají, mastná pokožka, matně-bledá pleť, bledý jazyk s lepkavým povlakem, měkký pulz.

Akupunktura

LI11 *quchi*, LI4 *hegu*, CV12 *zhongwan*, CV9 *shuifen*, SP9 *yinglingquan*, BL20 *pishu*, ST36 *zusanli*.

Další syndromy

Vlhkost-hlen v kůži

Akné v obličej s vyrážkou s velkými bledými puchýřky, mastná pokožka, odulý obličej, mastné vlasy, oteklý jazyk s lepkavým povlakem, hladký pulz.

Syndromy srdce

91

OBSAH KAPITOLY

Nedostatek čchi srdce
Nedostatek jangu srdce
Kolaps jangu srdce
Nedostatek krve srdce
Nedostatek čchi srdce a krve srdce
Nedostatek jin srdce
Nedostatek jin srdce s prázdnou horkostí
Nedostatek čchi srdce a jin srdce
Nedostatek jak jangu srdce, tak jin srdce
Nedostatek jangu srdce s hlenem
Stagnace čchi srdce
Vyšlehující oheň srdce
Ohnivý hlen zneklidňující srdce
Hlen zakalující mysl
Stáza krve srdce
Blokáda cév srdce
Přetékající voda v srdci
Kalná vlhkost obklopující srdce
Kombinované syndromy

Syndromy srdce jsou:

1. Nedostatek čchi srdce
2. Nedostatek jangu srdce
3. Kolaps jangu srdce
4. Nedostatek krve srdce
5. Nedostatek čchi srdce a krve srdce
6. Nedostatek jin srdce
7. Nedostatek jin srdce s prázdnou horkostí
8. Nedostatek čchi srdce a jin srdce
9. Nedostatek jak jangu srdce, tak jin srdce
10. Nedostatek jangu srdce s hlenem
11. Stagnace čchi srdce
12. Vyšlehující oheň srdce
13. Ohnivý hlen zneklidňující srdce

14. Hlen zakalující mysl
15. Stáza krve srdce
16. Blokáda cév srdce
17. Přetékající voda v srdci
18. Kalná vlhkost obklopující srdce
19. Kombinované syndromy
 - nedostatek krve srdce a jater (naleznete pod kombinovanými syndromy jater),
 - nedostatek krve srdce a sleziny (naleznete pod kombinovanými syndromy sleziny),
 - nedostatek jin srdce a ledvin s prázdnou horkostí srdce (viz „Disharmonie srdce a ledvin“ pod kombinovanými syndromy ledvin),
 - nedostatek čchi srdce a plic (naleznete pod kombinovanými syndromy plic).

1. NEDOSTATEK ČCHI SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, krátký dech při námaze, bledý obličej, únava, mírná deprese, samovolné pocení.

Jazyk: Bledý.

Pulz: Prázdný.

2. Akupunktura

HT5 tongli, PC6 neiguan, BL15 xinshu, CV17 shanzhong, CV6 qihai.

3. Předpis

Odvar na ochranu prvopočátečního baoyuantang.

2. NEDOSTATEK JANGU SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, krátký dech při námaze, únava, mírná deprese, samovolné pocení, mírně nepříjemný pocit nebo mírný pocit nacpanosti v oblasti srdce, pocit chladu, studené ruce, jasně bledý obličej, mírně tmavé rty.

Jazyk: Bledý.

Pulz: Hluboký-slabý, ve vážných případech uzlíkovitý.

2. Akupunktura

HT5 *tongli*, PC6 *neiguan*, BL15 *xinshu*, CV17 *shan-zhong*, CV6 *qihai*, GV14 *dazhui*.

3. Předpis

Odvar na ochranu prvopočátečního se složkami *Cinnamomum* a *Aconitum rou-fu baoyuan tang*.

3. KOLAPS JANGU SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, krátký dech, slabé a mělké dýchání, vydatné pocení, studené končetiny, zmodrání rtů, šedavě bílá pleť, ve vážných případech kóma.

Jazyk: Velmi bledý nebo modrofialový, krátký.

Pulz: Skrytý-nepatrný.

2. Akupunktura

CV6 *qihai*, CV4 *guanyuan*, CV8 *shenque*, GV4 *mingmen*, ST36 *zusanli*, PC6 *neiguan*, BL23 *shenshu*, GV20 *baihui*, GV14 *dazhui*, BL15 *xinshu*. Lze použít moxu.

3. Předpis

Odvar se složkami *Ginseng* a *Aconitum shen-fu tang*.

4. NEDOSTATEK KRVE SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, motání hlavy, nespavost, spánek narušovaný sny, špatná paměť, úzkost, lekavost, matně bledá pleť, bledé rty.

Jazyk: Bledý a tenký.

Pulz: Zadržávající nebo tenký.

2. Akupunktura

HT7 *shenmen*, PC6 *neiguan*, CV14 *juque*, CV15 *jiuwei*, CV4 *guanyuan*, BL17 *geshu* (s moxou), BL20 *pishu*.

3. Předpis

Odvar čtyř látek se složkami *Ginseng* a *Astragalus shen-qi siwutang*.

5. NEDOSTATEK ČCHI SRDCE A KRVE SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, krátký dech, samovolné pocení, deprese, úzkost, únava, matně bledá pleť, nespavost.

Jazyk: Bledý a tenký.

Pulz: Slabý nebo zadržávající.

2. Akupunktura

HT5 *tongli*, HT7 *shenmen*, PC6 *neiguan*, CV14 *juque*, CV15 *jiuwei*, CV4 *guanyuan*, BL17 *geshu* (s moxou), BL20 *pishu*, BL15 *xinshu*.

3. Předpis

Odvar osmi perel *bazhentang*.

Odvar na obnovení sleziny *guipitang*.

6. NEDOSTATEK JIN SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, nespavost, spánek narušovaný sny, špatná paměť, úzkost, lekavost, duševní neklid, stísněnost, odpolední nebo večerní sucho v ústech a hrdle.

Jazyk: Normálně zbarvený bez povlaku nebo s povlakem bez kořene.

Pulz: Plovoucí-prázdný, zvláště na levé distální pozici.

2. Akupunktura

HT7 *shenmen*, PC6 *neiguan*, CV14 *juque*, CV15 *jiuwei*, CV4 *guanyuan*, HT6 *yingxi*, SP6 *sanyinjiao*, KI7 *fuliu*, KI6 *zhaozhai*.

3. Předpis

Elixír nebeského krále na doplnění srdce *tianwang buxin dan*.

7. NEDOSTATEK JIN SRDCE S PRÁZDNOU HORKOSTÍ

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, nespavost, spánek narušovaný sny, špatná paměť, úzkost, lekavost, duševní neklid, stísněnost, „pocit horka a soužení“, večerní sucho

v ústech a hrdle, žízeň s chutí pít po malých doušcích, večerní pocit horka, zardělé líce, noční pocení, *hor-kost pěti srdcí*.

Jazyk: Červený, ještě červenější na špičce, bez povlaku.

Pulz: Plovoucí-prázdný, zvláště na levé distální pozici, a rychlý.

2. Akupunktura

HT7 *shenmen*, PC6 *neiguan*, CV14 *juque*, CV15 *jiuwei*, CV4 *guanyuan*, HT6 *yinxi*, SP6 *sanyinjiao*, KI7 *fuliu*, KI6 *zhaohai*, PC7 *daling*, LI11 *quchi*, HT9 *shaochong*.

3. Předpis

Elixír nebeského krále na doplnění srdce *tianwang buxin dan*, s přidáním kůry kořene Moutan *mudanpi*.

8. NEDOSTATEK ČCHI SRDCE A JIN SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, úzkost, lekavost, mírná dušnost, únava, nespavost, duševní neklid, pocení při námaze, sucho v hrdle, noční pocení.

Jazyk: Normálně zbarvený bez povlaku.

Pulz: Plovoucí-prázdný.

2. Akupunktura

HT5 *tongli*, HT7 *shenmen*, PC6 *neiguan*, CV14 *juque*, CV15 *jiuwei*, CV4 *guanyuan*, HT6 *yinxi*, SP6 *sanyinjiao*, BL15 *xinshu*.

3. Předpis

Odvar se složkou Glycyrrhiza *zhigancao tang*.
Prášek na rození pulzu *shengmaisan*.

9. NEDOSTATEK JAK JANGU SRDCE, TAK JIN SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, lekavost, krátký dech, mírný pocit tísně na hrudníku, pocit chladu, studené končetiny, duševní neklid, noční pocení, špatná paměť, zardělé líce.

Jazyk: Bledý nebo červený bez povlaku v závislosti na tom, zda převládá nedostatek jangu, nebo nedostatek jin.

Pulz: Slabý nebo plovoucí-prázdný.

2. Akupunktura

HT5 *tongli*, HT7 *shenmen*, CV17 *shanzhong*, BL15 *xinshu*, CV15 *jiuwei*, SP6 *sanyinjiao*, ST36 *zusanli*.

3. Předpis

Odvar se složkou Glycyrrhiza *zhigancao tang*.

10. NEDOSTATEK JANGU SRDCE S HLENEM

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, pocit tísně na hrudníku, hleny v hrdle, motání hlavy, únava, studené ruce, necitlivost končetin, otok rukou, otupělost hlavy, špatná paměť, pocit těžkosti, deprese.

Jazyk: Bledý, vlhký a oteklý.

Pulz: Slabý, ale mírně hladký.

2. Akupunktura

CV6 *qihai*, CV4 *guanyuan*, CV8 *shenque*, GV4 *mingmen*, ST36 *zusanli*, PC6 *neiguan*, BL23 *shenshu*, GV14 *dazhui*, BL15 *xinshu*, ST40 *fenglong*, CV12 *zhongwan*, PC5 *jianshi*, CV17 *shanzhong*.

3. Předpis

Odvar se složkami Poria, Ramulus Cinnamomi, Atractylodes a Glycyrrhiza *ling-gui-zhu-gan tang* s přidáním semen Coix lacryma-jobi *yiiren*.

11. STAGNACE ČCHI SRDCE

1. Klinické projevy

Vnímané bušení srdce, pocit nafouknutí nebo tísně na hrudníku, deprese, mírný pocit knedlíku v krku, mírně krátký dech, vzdychání, nechutenství, nafouknutí v hrudníku a horní části nadbříšku, nechuť ležet ve vodorovné poloze, slabé a studené končetiny, mírně nafialovělé rty, bledá plet.

Jazyk: Mírně bledě fialový po stranách v oblastech odpovídajících hrudníku.

Pulz: Prázdný, ale na levé distální pozici velmi mírně strunovitý.

Dodatek 2

Předpisy

POZNÁMKA

Uvědomte si, prosím, že použití některých z bylin obsažených v následujících předpisech je v určitých zemích zakázáno. Může to být kvůli jejich jedovatosti (v některých případech jsou za jedovaté pokládány neoprávněně) nebo kvůli tomu, že pocházejí z ohrožených rostlinných nebo živočišných druhů; v některých zemích se vůbec žádné živočišné substance nesmějí používat. Protože zákony regulující používání těchto bylin (nebo živočišných substancí) se v různých zemích liší, je na zodpovědnosti čtenáře seznámit se se zákony své země. Ze zahrnutí takových bylin do níže uvedených předpisů nevyplývá schvalování jejich používání. Zachoval jsem však předpisy v jejich podobě z původních zdrojových textů, protože nám to dovoluje rozumně nahrazovat byliny (nebo živočišné substance), které nelze v západních zemích používat. Například předpis Odvar s rohem nosorožce a složkou *Rehmannia xijiao dihuang tang* obsahuje Cornu rhinoceri xijiao, roh nosorožce, který je samozřejmě získáván nezákonně; protože tato látka svými vlastnostmi ochlazuje *krev*, můžeme ji racionálně nahradit jinou *krev* ochlazující bylinou.

AI-FU NUANGONG WAN

Pilulka na zahřátí dělohy se složkami *Artemisia* a *Cyperus*
Folium *Artemisiae argyi aiye* 9 g
Fructus *Evodiae rutaecarpae wuzhuyu* 4,5 g
Cortex *Cinnamomi cassiae rougui* 4,5 g
Rhizoma *Cyperis rotundi xiangfu* 9 g
Radix *Angelicae sinensis danggui* 9 g
Radix *Ligustici chuanxiong chuanxiong* 6 g
Radix *Paeoniae lactiflorae baishao* 6 g
Radix *Astragali membranacei huangqi* 6 g
Radix *Rehmanniae glutinosae shengdihuang* 9 g
Radix *Dipsaci asperi xuduan* 6 g

ANSHEN DINGZHI WAN

Pilulka na uklidnění mysli a ustálení ducha
Sclerotium *Poriae cocos fuling* 9 g
Sclerotium *Poriae cocos paradiscis fushen* 9 g
Radix *Ginseng renshen* 9 g
Radix *Polygalae tenuifoliae yuanzhi* 9 g
Rhizoma *Acori graminei shichangpu* 4,5 g
Dens *Draconis longchi* 4,5 g

BAXIAN CHANGSHOU WAN

Pilulka dlouhověkosti Osmi nesmrtelných
Tuber *Ophiopogonis japonici maimendong* 6 g
Fructus *Schizandrae chinensis wuweizi* 6 g
Radix *Rehmanniae glutinosae preparata shudihuang* 24 g
Fructus *Corni officinalis shanzhuyu* 12 g
Radix *Dioscoreae oppositae shanyao* 12 g
Rhizoma *Alismatis orientalis zexie* 9 g
Cortex *Moutan radialis mudanpi* 9 g
Sclerotium *Poriae cocos fuling* 9 g

BAZHENTANG

Odvar osmi perel
Radix *Angelicae sinensis danggui* 10 g
Radix *Ligustici chuanxiong chuanxiong* 5 g
Radix *Paeoniae lactiflorae baishao* 8 g
Radix *Rehmanniae glutinosae preparata shudihuang* 15 g
Radix *Ginseng renshen* 3 g
Rhizoma *Atractylodis macrocephalae baizhu* 10 g
Sclerotium *Poriae cocos fuling* 8 g
Radix *Glycyrrhizae uralensis preparata zhigancao* 5 g

BAZHENGSA

Prášek osmi řádných
Caulis *Mutong mutong* 3 g
Talcum *huashi* 12 g

Semen Plantaginis *cheqianzi* 9 g
 Herba Dianthi *qumai* 6 g
 Herba Polygoni avicularis *bianxu* 6 g
 Fructus Gardeniae jasminoidis *shanzhizi* 3 g
 Radix et rhizoma Rhei *dahuang* 6 g
 Medulla Junci effusi *dengxincao* 3 g
 Radix Glycyrrhizae uralensis *gancao* 3 g

BAIHE GUJIN TANG

Odvar se složkou Lilium na zpevnění kovu
 Bulbus Lilii *baihe* 15 g
 Tuber Ophiopogonis japonici *maimendong* 9 g
 Radix Scrophulariae ningpoensis *xuanshen* 9 g
 Radix Rehmanniae glutinosae *shengdihuang* 9 g
 Radix Rehmanniae glutinosae preparata *shudihuang* 9 g
 Radix Angelicae sinensis *danggui* 6 g
 Radix Paeoniae lactiflorae *baishao* 9 g
 Radix Platycodi grandiflori *jiegeng* 6 g
 Bulbus Fritillariae cirrhosae *chuanbeimu* 6 g
 Radix Glycyrrhizae uralensis *gancao* 3 g

BAIHUTANG

Odvar bílého tygra
 Gypsum Fibrosum *shigao* 30 g
 Radix Anemarrhenae asphodeloidis *zhimu* 9 g
 Radix Glycyrrhizae uralensis preparata *zhigancao* 3 g
 Nelepkavá rýže *jingmi* 9 g

BAITOUWENG TANG

Odvar se složkou Pulsatilla
 Radix Pulsatillae chinensis *baitouweng* 6 g
 Rhizoma Coptidis *huanglian* 9 g
 Cortex Phellodendri *huangbo* 9 g
 Cortex Fraxini *qinpi* 9 g

BANXIA HOUPU TANG

Odvar se složkami Pinellia a Magnolia
 Rhizoma Pinelliae ternatae *banxia* 12 g
 Cortex Magnoliae officinalis *houpo* 9 g
 Folium Perillae frutescentis *zisuye* 6 g
 Sclerotium Poriae cocos *fuling* 12 g
 Rhizoma Zingiberis officinalis recens *shengjiang* 9 g

BANXIATANG

Odvar se složkou Pinellia
 Rhizoma Pinelliae ternatae *banxia* 12 g
 Rhizoma Zingiberis officinalis recens *shengjiang* 3 plátky
 Radix Platycodi grandiflori *jiegeng* 3 g
 Fructus Evodiae rutaecarpae *wuzhuyu* 3 g
 Radix Peucedani *qianhu* 6 g
 Carapax Amydae sinensis *biejia* 9 g
 Fructus Citri aurantii immaturus *zhishi* 6 g
 Radix Ginseng *renshen* 9 g
 Semen Arecae catechu *binglang* 6 semen

BAOHEWAN

Pilulka na uchování harmonie
 Fructus Crataegi *shanzha* 9 g
 Massa Fermentata medicinalis *shenqu* 9 g
 Semen Raphani sativi *laifuzi* 6 g
 Pericarpium Citri reticulatae *chenpi* 6 g
 Rhizoma Pinelliae ternatae *banxia* 9 g
 Sclerotium Poriae cocos *fuling* 9 g
 Fructus Forsythiae suspensae *lianqiao* 3 g

BAOYINJIAN

Odvar na ochranu jin
 Radix Rehmanniae glutinosae *shengdihuang* 24 g
 Radix Rehmanniae glutinosae preparata *shudihuang* 15 g
 Radix Paeoniae lactiflorae *baishao* 12 g
 Radix Dioscoreae oppositae *shanyao* 12 g
 Radix Scutellariae baicalensis *huangqin* 9 g
 Cortex Phellodendri *huangbai* 9 g
 Radix Dipsaci asperi *xudian* 6 g
 Radix Glycyrrhizae uralensis *gancao* 3 g

BAOYUANTANG

Odvar na ochranu prvopočátečního
 Radix Astragali membranacei *huangqi* 6 g
 Radix Ginseng *renshen* 6 g
 Radix Glycyrrhizae uralensis preparata *zhigancao* 3 g
 Cortex Cinnamomi cassiae *rougui* 1,5 g

BEIMU GUALOU SAN

Prášek se složkami Fritillaria a Trichosanthes
 Bulbus Fritillariae thunbergii *zhebeimu* 4,5 g

Diagnostika v čínské medicíně

DRUHÉ VYDÁNÍ

Giovanni Maciocia

Podrobný, klinický pohled na čínskou medicínu

Toto obsáhlé, bohatě ilustrované a srozumitelné dílo, jehož autorem je světově proslulý autor a učitel Giovanni Maciocia, pomáhá studentům i praktikům pečlivě interpretovat řadu jemných diagnostických rozdílů. Nové vydání se zabývá nejen teorií, ale i praxí:

- **NOVINKA! Klinické poznámky a poznámky k léčbě** poskytují praktické informace o akupunktuře – a ve vhodných případech také o léčivých směsích – u většiny symptomů a příznaků, takže kniha nachází klinické využití i při terapii.
- **NOVINKA! AKTUALIZOVANÉ barevné provedení a barevné fotografie** vykreslují vnější příznaky a umožňují je přesněji klinicky rozpoznávat.
- **NOVINKA! Výsledné poznatky** shrnují základní informace, které by čtenář měl na konci kapitoly znát.
- **NOVINKA! Důkladně aktualizovaný obsah od zkušeného autora** objasňuje ty nejlepší diagnostické postupy v tradiční čínské medicíně.

9 788075 543646

Původně vydáno jako
**Diagnosis in Chinese
Medicine.**
Tento překlad je vydán
na základě smlouvy s Elsevier.

www.anag.cz

